139. Keskiviikkona 13 päivänä marraskuuta 1996

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi kriminaalihuollon järjestämisestä ja rahoituksesta .. 4449

Hallituksen esitys 146/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 13/1996 vp

2) Hallituksen esitys laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 1 ja 6 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja tuloverolain muuttamisesta 4450

Hallituksen esitys 83/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 30/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi veronkantolain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 155/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 31/1996 vp
Lakialoite 30/1996 vp

4) Hallituksen esitys laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 200/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 32/1996 vp

5) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 203/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 33/1996 vp

6) Hallituksen esitys varainsiirtoihin kohdistuvan leimaverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi 4450

Hallituksen esitys 121/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 34/1996 vp
Lakialoite 69/1995 vp, 25/1996 vp
Toivomusaloite 39/1995 vp

7) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta 4451

Hallituksen esitys 116/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 13/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasauksesta ,,

Hallituksen esitys 165/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 19/1996 vp

9) Hallituksen esitys laiksi rakennuslain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 211/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 6/1996 vp

Toinen käsittely

10) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 124/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

11) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4452

Hallituksen esitys 125/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

12) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 126/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 10/1996 vp

13) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta .. 4453

Hallituksen esitys 127/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

14) Hallituksen esitys vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi ..... „

Hallituksen esitys 170/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 28/1996 vp
Lakialoite 27, 46, 59/1996 vp

15) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 4465

Hallituksen esitys 189/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 29/1996 vp

16) Hallituksen esitys eräiden kuntien ympäristönsuojelun hallintoa koskevien säännösten muuttamisesta 4468

Hallituksen esitys 212/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1996 vp

Ensimmäinen käsittely

17) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain ja asetuksen kumoamisesta 4469

Hallituksen esitys 119/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1996 vp

18) Hallituksen esitys vuoden 1997 veroasteikkolaiksi ..... „

Hallituksen esitys 104/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 36/1996 vp
Lakialoite 43/1996 vp
Toivomusaloite 24/1996 vp

19) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta 4473

Hallituksen esitys 105/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 37/1996 vp
Lakialoite 5, 6, 8, 12, 58, 63/1995 vp, 10, 12, 24, 36, 40, 42, 44, 47, 60/1996 vp
Toivomusaloite 34, 43, 45, 49, 50, 56/1995 vp, 17, 19, 22, 25, 36, 39, 41, 43/1996 vp

20) Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 107/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 38/1996 vp

21) Hallituksen esitys laiksi kalastuslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 141/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

22) Hallituksen esitys laiksi puutavaranmittauslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 140/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

23) Hallituksen esitys laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain muuttamisesta 4473

Hallituksen esitys 137/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

24) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 4475

Hallituksen esitys 178/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Mietintöjen pöydällepano

25) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1994 ..... „

Kertomus 7/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1996 vp

26) Hallituksen esitys Pohjoismaiden Investointipankin ympäristöinvestointilainojen valtiontakauksista ..... „

Hallituksen esitys 216/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 39/1996 vp

27) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 193/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 22/1996 vp

28) Hallituksen esitys laiksi evankelisluterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 194/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila S-L.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Ala-Harja, Alho, Andersson J., Biaudet, Brax, Bremer, Bryggare, Hassi, Hyssälä, Ihamäki, Juhantalo, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kalli, Kanerva, Karjula, Kautto, Kiviniemi, Komi, Korkeaoja, Korteniemi, Koski M., Koskinen Jari, Krohn, Kurola, Laitinen, Lax, Lehtosaari, Leppänen P., Linnainmaa, Lipponen, Löv, Manninen, Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala O., Paasilinna, Paasio, Pehkonen, Pekkarinen, Peltomo, Pesälä, Piha, Prusti, Pykäläinen, Rajamäki, Rauramo, Rehn, Sasi, Seppänen, Soininvaara, Suhola, Vehkaoja, Viitamies, Wahlström ja Zyskowicz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Zyskowicz, Biaudet, Bremer, Koski M., Kanerva ja Juhantalo.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä sairauden takia ed. Juhantalo, virkatehtävien takia edustajat Alho, Lipponen ja Peltomo sekä yksityisasioiden takia edustajat Ala-Harja, Biaudet, Bryggare, Hassi, Komi, Laitinen, Lehtosaari, Pekkarinen, Pesälä, Rauramo ja Soininvaara sekä

tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden takia ed. Viitamies.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 648, 654—657, 660, 661, 666, 667, 669, 670, 672—680, 683—687, 693, 695—697, 699—701 ja 704. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi kriminaalihuollon järjestämisestä ja rahoituksesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 146/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 13/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 1 ja 6 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja tuloverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 83/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 30/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi veronkantolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 155/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 31/1996 vp
Lakialoite 30/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 200/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 32/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laiksi vaikeavammaisille yrittäjille myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 203/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 33/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys varainsiirtoihin kohdistuvan leimaverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys 121/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 34/1996 vp
Lakialoite 69/1995 vp, 25/1996 vp
Toivomusaloite 39/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuu-

dessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 116/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 13/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Hallituksen esitys laiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasauksesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 165/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 19/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Hallituksen esitys laiksi rakennuslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 211/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 6/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 124/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota valiokunnan mietinnössään esittämään ponteen, johon valiokunta viittaa seuraavien kolmen muunkin asian kohdalla: Va-

liokuntahan edellyttää ponnellaan "hallituksen pikaisesti saattavan loppuun arpajaislain muutosvalmistelut, joilla voidaan turvata rahapelien tuoton käyttäminen kansallisen kulttuurin ja yleishyödyllisen toiminnan turvaamiseen".

Tällä ponnella valiokunta kiinnittää jälleen huomiota siihen epäkohtaan, että vastoin rahapelien ja veikkauksen alkuperäisiä käyttötarkoituksia varoja on siirretty muuhun kuin rahapelilaissa sanottuun tarkoitukseen. Tätä on pikkuhiljaa saatava korjattua, koska kysymyksessä on myöskin mahdollinen uhka, että Veikkauksen monopoliasema vaarantuu, mikäli ei pystytä vuodesta toiseen toistuvasta epäterveestä tilanteesta pääsemään eroon.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että ed. Uotilan esille ottama näkökulma on erityisen perusteltu. Siksi, vaikka esitys etenee, kuten hallitus on sen tehnyt, tässä yhteydessä on syytä todella palauttaa mieliin, että kuntien kulttuuritoiminnasta annetulla lailla on varsin suuri merkitys erityisesti paikallistasolla monen kulttuurin tehtäväalueen kannalta, jotta näinä vaikeina aikoina nuokin alueet voisivat saada ansaitsemansa tuen.

Ed. Tykkyläinen: Arvoisa puhemies! Haluaisin myös kiinnittää huomiota siihen, että tämä asia on vakava koskien raha-arpajaisia ja veikkausvoittovarojen ja rahapelien tuottoja, koska tiedämme Euroopan unionin tuovan omat uhkakuvansa myöskin Suomeen. Sen johdosta on tärkeätä, että me voisimme saada lakisääteisiksi ne kulttuuritoiminnan menot, jotka kuuluukin, ja myös omalta osuudeltaan raha-arpajaisten kohdalta turvatuksi Veikkauksen toiminnan Euroopan unionin tullessa kilpailukentille mukaan.

Ed. Ryhänen: Arvoisa puhemies! Ed. Uotila otti hyvin tärkeän kysymyksen esille, ja on syytä muutamalla sanalla tätä tähdentää, koska nimenomaan kulttuuritarjonnassa on maan eri osissa hyvin suurta eriarvoisuutta. Me tiedämme, että monet vaikeuksissa olevat kunnat eivät kykene huolehtimaan edes tyydyttävällä tavalla siitä velvoitteesta, mikä kulttuuripalveluiden tuottamiseen olisi. Myös urheiluseurojen tilanne on aivan sama. On syytä kiinnittää huomiota tähän, että veikkausvoittovarat yhä enemmän ja enemmän menevät niihin alkuperäisiin tarkoituksiin, mitä varten ne on suunniteltu.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 125/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 126/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 10/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 127/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Hallituksen esitys vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 170/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 28/1996 vp
Lakialoite 27, 46, 59/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta käsitellessään eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua totesi, että tämä maksu on epäoikeudenmukainen ja kohtuuton ja ne perusteet vanhentuneet, millä se on aikoinaan määrätty. Siitä huolimatta sosiaalivaliokunnasta ei löytynyt niin paljon voimaa, että olisi voitu lähteä siitä, että tämä epäoikeudenmukainen 3 pennin ylimääräinen sairausvakuutusmaksu olisi poistettu. Valiokunta yksimielisesti otti kannan, että se edellyttää hallitukselta sairausvakuutusmaksun alentamista, mutta todellisuudessahan tietenkin tämä ylimääräinen 3 pennin raippavero eläkeläisiltä tulisi poistaa kokonaan.

On esitetty perusteluja myös sille, että asiaan palataan silloin, kun valtiontalouden tilanne sallii. Nythän tilanne on se, että suurituloisille pystytään kyllä antamaan huomattavia verohelpotuksia, mutta kaikkein pienituloisimmille eläkeläisille ei anneta verohelpotuksia ja edelleen silti pidetään voimassa tämä ylimääräinen sairausvakuutusmaksu.

Näin ollen tulisi mitä pikimmin veropolitiikan suuntaa muuttaa, mutta myös tämän tyyppiset veroluontoiset maksut, jotka kohdistuvat erityisesti pienituloisiin, poistaa tai niitä tulisi merkittävästi alentaa.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta tulen lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että hallituksen esitykseen sisältyvä viides lakiehdotus saisi sen muodon kuin on ed. Veijo Puhjon nimellä jätetyssä lakialoitteessa ja tässä viidennessä lakiehdotuksessa oleva 2 § poistettaisiin, mikä merkitsisi sitä, että eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua ei enää ensi vuonna perittäisi. Näin ollen tämä epäoikeudenmukaisuus, joka tällä kertaa eläkeläisillä on ylimääräisen 3 pennin sairausvakuutusmaksun muodossa, poistuisi.

Ed. Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Ed. Kuoppa aivan oikein totesi, että nyt on aika, jolloin tulee oivaltaa, että eläkeläisten ns. ylimääräinen sairausvakuutusmaksu tarvitsee päätöksiä, joilla siitä voitaisiin luopua. Oma esityksemme on hieman maltillisempi kuin ed. Kuopan tekemä esitys siinä suhteessa, että vuoden 97 alussa eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua pudotetaan prosenttiyksiköllä ja jatketaan seuraavina vuosina niin, että siitä päästään nopeasti kokonaan eroon.

Ed. Kuopan esityksen vaikutus on valtiontalouteen noin 1,5 miljardia markkaa, ja se on tässä talouden tilanteessa kokonaisuudessaan liian suuri. Mutta eläkeläisille kuuluu tässä yhteydessä 400 miljoonan markan huojennus, kun samaan aikaan verohuojennuksilla muun muassa suurituloisia on hyvitetty huomattavasti suuremmilla markkamäärillä.

Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä on vaikutusta Suomessa työllistämiseen ja kansalaisten tulonjakoon. Työllistämiseen sillä on vaikutus sitä kautta, että palkkaan liittyvät sivukulut

määräytyvät sosiaaliturvamaksujen perusteella osittain. Keskustan esitys lähtee siitä, että työvoiman sivukulut ovat pienillä yrityksillä pienemmät ja että suuret, pääomavaltaiset yritykset niitä joutuisivat maksamaan jopa enemmän. Tällä tavoin työllistämispolitiikkaa yritystoiminnan kautta ohjattaisiin työllistävämpään suuntaan, ja se poikkeaa hallituksen esityksestä, joka noudattelee perinteisiä linjoja.

Mitä tulee palkansaajien ja eläkeläisten sosiaaliturvamaksuihin, siinäkin suhteessa esitämme lähinnä maksukyvyn mukaista porrastusta, joka huomioi kansalaisille tarpeellisen käteenjäävän rahaosuuden jokapäiväisiin menoihin.

Hallituksen esityksen toteutuessa käy niin, että suurituloiset edelleenkin hyötyvät muita enemmän, mutta sen sijaan pienituloisten kohdalla tilanne toimii päinvastoin. Hallituksen linja, että annetaan suurituloisille lisää ja otetaan pienituloisilta pois, jatkuu tämänkin esityksen puitteissa.

Tutkijoitten selvityksen mukaan edellisen hallituksen kautena voitiin torjua tuloerojen kasvu ja tuloperusteinen köyhyyden kasvu, mutta näillä päätöksillä yhdessä perusturvaleikkauksien kanssa aiheutetaan tuloerojen kasvu ja köyhyyden lisääntyminen Suomessa vääjäämättä.

Arvoisa puhemies! Tulen esittämään asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä pykäläkohtaiset muutokset.

Ed. Zyskowicz merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Eilen tämä asia oli ensimmäisessä käsittelyssä ja kiinnitin puheenvuorossani huomiota siihen virheeseen, mikä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön sivulla 2 oikeanpuolimmaisella palstalla on, kun siellä puhutaan kirkkotyönantajien kansaneläkevakuutusmaksusta, vaikka pitäisi puhua sairausvakuutusmaksusta. Kansaneläkemaksuhan on kaikilla julkisen alan työnantajilla saman kokoinen, mutta sen sijaan kirkkoa rasitetaan koko ajan muita julkisen alan työnantajia suuremmalla sairausvakuutusmaksulla, mitä ei voi pitää oikeana ja kohtuullisena asiantilana.

Olisi ollut toivottavaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi lähettänyt tämän asian perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi, jolla on tietysti työruuhkaa paljon, mutta julkisuudessa tällaista esitystä on esitetty ja täällä lähetekeskustelussakin se tuli aikoinaan esille.

Olisin myös toivonut omalta ryhmältäni, joka on jättänyt vastalauseen tähän valiokunnan mietintöön, että siinä olisi voitu ottaa terävämmin kantaa kirkon puolesta tässä asiassa, koska tällä hetkellä on se tilanne, että kun kunta maksaa työnantajamaksuja 4,75 prosenttia, saman paikkakunnan ja alueen seurakunta maksaa 10,80 prosenttia. Jos tätä tasoa pidetään kohtuullisena kirkkohallituksen ja koko kirkon tasolla, niin sitä ei voi millään tavalla pitää kohtuullisena paikallisen seurakuntayksikön tasolla verrattuna paikalliseen kuntayksikköön.

En ole aikonut tehdä tästä mitään poikkeavaa esitystä, koska ei ole syytä rasittaa eduskuntaa turhilla äänestyksillä. Mutta toivon, että tulevaisuudessa tähän asiaan voitaisiin enemmän kiinnittää huomiota.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Todella tässä käytiin ensimmäisen käsittelyn yhteydessä varsin paljon keskustelua hallituksen esityksestä. Haluaisin painottaa omaltakin puoleltani sitä, että kun valiokunnan kannanotossa on positiivistakin ja nimenomaan eläkeläisten kannalta, niin eduskunnan tehtävänä ja ikään kuin meidän jokaisen henkilökohtaisena velvollisuutena olisi tietysti saattaa toteutumaan maininta siitä, että eläkkeensaajien ylimääräistä sairausvakuutusmaksua todellakin pienennetään ja mahdollisimman nopeasti. Sehän on kohtuuton raippavero eläkeläisille ja vaikeuttaa nimenomaan niitä toimeentulokysymyksiä ja -ongelmia, mitä eläkeläisillä varsin paljon on.

Aikaisemmin ministeri Mönkäre on asiaan kiinnittänyt myönteisellä tavalla huomiota, kuten myös ministeri Huttu-Juntunen, ja he ovat viitanneet siihen, että paljolti on kysymys myös eläkeläisten toimeentulosta sen vuoksi, että esimerkiksi asiakasmaksut ja lääkkeiden hinnat ovat sitä luokkaa, että eläkeläisillä on vaikeuksia niitä hankkia tai tulla yleensä toimeen ja saada palveluja.

Vielä lopuksi tuloerojen kasvusta haluaisin todeta, että kasvu alkoi jo vuonna 1993 ja siitä eteenpäin on oltu menossa tähän suuntaan, mihin ed. Huuhtanen viittasi.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Vaikka lehtereiltä nyt eläkeläiset lähtivätkin pois osoituksena siitä, että ehkä he odottivat täältä jotain positiivista tai myönteistä sanomaa, niin toteaisin, ehkä ed. Tiusasta hivenen mukaillen, että on aika saadakin jotain myönteistä. Kun muutama vuosi sitten erään hallituksen aikana alkoi tämä

eläkeläisiin kohdistuva painostaminen ja sairastuttaminen, niin tämmöinen negatiivinen sanoma on läpikäynyt koko meidän lainsäädäntömme muutaman vuoden aikana.

Ehkä kaikkein huolestuttavinta on, että jonkin viehelain lisäksi, joka poistaa pakollisen maksun 65-vuotiailta eläkeläisiltä, me emme ole saaneet eläkeläisille minkäänlaisia myönteisiä viestejä siitä, että heidän asioitaan edes ajettaisiin tässä laitoksessa. Näin naurettavan pienen summan ollessa kyseessä olisi odottanut enemmänkin vastaantuloa hallitukselta eläkeläisten suuntaan, koska muutenkin heidän menonsa kasvavat: Arvonlisävero kohdistuu sähköön ja lääkkeisiin, ja heidän olemisensa on todellakin ollut monta vuotta, voisiko sanoa, hyvin kielteisen psyykkisen ilmapiirin sisällä olemista. Siitä on ennen kaikkea vastuu meillä lainsäätäjillä, jotka emme ole välittäneet tästä ainakin juhlapuheissa hyvin arvostetusta ikäryhmästä.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kun ed. Tiusanen totesi, että tämä sosiaalivaliokunnan mietintö sisältää jotakin positiivista eläkeläisten suuntaan, niin mietin ankarasti, mitä se mahtaisi olla. Kyllähän ed. Tiusanen tietysti fiksuna miehenä itsekin ilmoitti, että se on tämä ponsi, jossa eduskunta edellyttää jne., jos olen nyt oikein ymmärtänyt. Ed. Tiusanen omaa tässä talossa sen verran pitkän työrupeaman jo, että tietää, mitä nämä ponnet ovat. Ne eivät ole edes huuhaata. Ne eivät ole koskaan toteutuneet; jos asiat sattumalta toteutuvat, niin eivät sen ponnen perusteella. Mutta se minua ihmetytti, kun eilisillan keskustelussakin koko vasemmisto, niin vasemmistoliitto kuin sosialidemokraatit, oli vahvasti sitä mieltä, että eläkeläisten suuntaan olisi pitänyt konkreettisesti liikkua jo tässä vaiheessa. Miksi sitä ei sitten tapahdu? Teillähän on valta ja voima tässä vahvassa hallituksessa.

Tulen, ed. Tiusanen, vielä siihen, kun lopuksi totesitte, kuinka toimeentuloerot ovat kasvaneet, ja tarkoittaen edellistä hallitusta. Kyllä kai te tiedätte tämän hallituksen ajalta, mitä silloin tapahtuu, jos vähäosaisilta ja vähätuloisilta leikataan tuloja ja isotuloisille annetaan veroalennuksia. Ei tarvitse varmaan selittää teille, ed. Tiusanen, mitä siinä tapahtuu. Silloinhan tuloerot kasvavat voimakkaasti. Edellisenkin hallituksen aikana toki leikattiin, oli pakko leikata ja nimenomaan silloin, mutta leikattiin tasaisesti, myös veroja korottamalla niiltä, joilla on isoimmat tulot. Näin ollen siihen aikaan tuloerot eivät merkittävästi kasvaneet. Tämän hallituksen aikana ne ovat romahtaneet täysin levälleen.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Täällä on jokaisessa puolueessa lukuisa joukko edustajia, jotka ovat sitä mieltä, että eläkeläisiä ei ole kohdeltu oikeudenmukaisesti, mutta he ovat kuitenkin vähemmistönä tällä hetkellä eivätkä ole saaneet tahtoaan läpi. Mutta hyvin selvästi valiokunnan keskusteluissa ja käsittelyissä on asiantuntijoitten lausumana tullut esiin se, että laaja kannatus alkaa olla kyllä jo virkakoneistossa jopa sen suhteen, että ensi vuonna on eläkeläisten savamaksua alennettava. Olen varma siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa istuvat jäsenet tulevat huolehtimaan siitä, että asia otetaan vakavasti käsittelyyn ensi vuonna.

Edustajat Biaudet ja Bremer merkitään läsnä oleviksi.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Kun täällä on joissakin puheenvuoroissa todettu, että eläkeläisten asemaa ei ole tällä hallituskaudella millään tavalla kohennettu, niin haluan kiistää tällaiset väitteet. Ministeri Mönkäre on toistuvasti valtioneuvoston jäsenenä esittänyt konkreettisesti niitä myönteisiä ratkaisuja, joita puheena olevan väestöryhmän osalle on tehty. Tämä ei tarkoita, ettei siellä olisi vielä tehtävää, mutta luettelematta yksityiskohtia tässä viittaan vain ministeri Mönkäreen kirjoitettuun puheenvuoroon.

Mitä tulee täällä esille otettuihin ongelmiin, aivan oikein ed. Tiusanen totesi, että esimerkiksi lääkekulut ovat sellaisia, että ne pitäisi ottaa huomioon pienituloisilla eläkeläisillä ja muillakin. Sitten nimenomaan finanssipoliittisena toimenpiteenä haluan kiinnittää huomiota siihen, että eräs keskeinen asia on tähän liittyen myös veropoliittinen näkökulma. Jos nimittäin otamme ns. suuren verosuhteen prosentuaalisesti bruttokansantuotteesta tarkastelun kohteeksi, meillä Suomessa on vain yksi tie ja se on alentaa. Suomi sijoittuu Euroopan ja eräissä kansainvälisissä vertailuissa kolmanneksi heikoiten. 46,5 prosenttia on tämän suuren verosuhteen osuus, ja se tarkoittaa, että silloin pitää ehdottomasti toimenpiteiden olla alenevia ja myös sellaisia, että toimenpiteet ottavat huomioon finanssipolitiikan ja toimenpiteiden kohteina olevien ihmisten ostovoiman; tarkoitan pienituloisia.

Ed. K o k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Toteaisin ed. Olinin puheenvuoron johdosta, että minulle ei nyt äkkiä tule mieleen mitään muuta kuin vapautus viehemaksusta, jonka eläkeläiset olisivat saaneet erityisenä etuutena tältä eduskunnalta. Huomautan myös siitä, että keskieläkkeet ovat meillä erittäin pienet, TEL-eläkkeet ovat numero kolmosella alkavia. Eläkeläiset eivät suinkaan ole hyvinvoiva kansanryhmä. On joitakin suurituloisia eläkeläisiä, mutta heitä on erittäin vähän.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Tiusanen, kun te sanotte jatkuvasti pitäisi, pitäisi, pitäisi, minkä takia te ette tee hallituspuolueen edustajana mitään? Teillä on sosiaali- ja terveysministeriössä jopa oma ministeri, joka voisi valmistella ja esitellä asiat, mutta mitään ei kuulu. Tämä on hieman erikoista täällä salissa tapahtuvaa keskustelua.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoron vastatakseni ed. Olinille, kun hän vetosi ministeri Mönkäreen sanomisiin siitä, että eläkeläiset ovat menestyneet hyvin hallituksen päätöksissä. Toden totta, erityisesti suurituloiset eläkeläiset ensi vuonna tulevat pärjäämään hyvin, mutta verotuksen kautta. Tämä ei koske pienituloisia eläkeläisiä, jotka joutuvat entistä ankeammissa oloissa kamppailemaan toimeentulonsa kanssa, kun he joutuvat maksamaan korotettuja vuokria, sähkömaksuja, jätemaksuja jne. Palaamme asiaan vielä seuraavan asian käsittelyn yhteydessä, jossa me puhumme suoranaisista eläkkeiden leikkauksista ja siitä, mitä silloin tapahtuu.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Olinille haluan minäkin vastata, kun hän väittää, että hallitus on tehnyt runsaasti eläkeläisten etuja koskevia hyviä töitä: Tämä luettelo, jos se on olemassa, on minunkin muistini mukaan ääretön lyhyt. Sen lukemisessa ei eduskunnan arvokasta aikaa kovin paljon menisi. Toivonkin, että ed. Olin, jolla näyttää olevan kohta puheenvuoro, käy lävitse tämän luettelon.

Ministeri Mönkäre on kyllä luvannut täällä tehdä moniakin hyviä töitä, muun muassa puuttua siihen, että eläkehylkyjen runsas lisääntyminen viime aikoina selvitetään ja että ylipäätään ihmiset pääsisivät kohtuullisesti eläkkeelle.

Toteaisin myöskin kokoomuksen suuntaan, että viime vaalien alla te olitte hyvin voimakkaasti eläkeläisten ja yrittäjien asialla sosiaaliturvakysymyksessä, mutta nyt ei näytä, kun päätöstä tehdään elikkä nappia painetaan, lupaus toteutuvan, vaikka puheissa ollaan edelleenkin samaa mieltä.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Tämän vuoden alusta poistettiin kansaneläkevakuutusmaksu kaikilta. Lipposen hallitus palautti myös eläkkeisiin ja vain eläkkeisiin indeksikorotukset, jotka edellisen hallituksen aikana oli jäädytetty. Kun kaikki kansanosat, jotka saavat sosiaaliturvaa, joutuivat leikkauksen kohteeksi, eläkkeensaajien kaikkein pienituloisimmalta puolikkaalta ei leikattu yhtään mitään. Hallituksen toimenpitein heidän tilannettaan ei ole huononnettu. Sitä vastoin edellisen hallituksen aikana lääkekorvausten omavastuuosuutta lisättiin ja sen hallituksen aikana on myös tullut mahdollisuus korkeiden kunnallisten palvelumaksujen keräämiseen, jotka ovat ongelma.

Eläkeläisten tilaa pitää helpottaa sitä mukaa kuin valtiontalous antaa siihen varaa, mutta pitääkö se tehdä yleisesti alentamalla kaikilta sairausvakuutusmaksua vai pitäisikö alennus kohdentaa kaikkein huonoimmassa asemassa oleviin, siinä on sitten arvokeskustelun paikka. Toivotaan, että hallituksesta löytyy yksimielinen näkemys siihen, mitä tehdään, kun se mahdollisuus jotakin tehdä tulee.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Mönkäre vei oikeastaan jo osan sanoista, mitä oli tarkoitus sanoa. Täällä nimittäin ilmeisesti dementia vaivaa edustajia Kokkonen ja Ryhänen ja monia muita tai muuten muistamattomuus siinä mielessä, että kyllä tässä on tapahtunut hyvin paljon myös myönteisiä asioita. Ahon hallitushan kaikki nämä maksut otti käyttöön, otti kansaneläkevakuutusmaksun eläkeläisille, mikä on järjetön juttu, maksetaan vakuutusmaksua eläkkeestä. Se on aivan ristiriitainen juttu. Tämän hallituksen aikana se juttu purettiin. Ahon hallituksen aikana otettiin käyttöön ylimääräinen sairausvakuutusmaksu 3 penniä, jota pikkuhiljaa on luvattu alentaa. Ministeri Mönkäre totesi hyvin, että sitten voidaan käydä oikeastaan arvokeskustelua, kuuluuko siinä antaa kaikkein suurituloisimmille eläkeläisille samalla tavalla etuisuutta vai ei. Luulen, että huuto alkaa sillä puolella, että nyt pitääkin kaikille antaa siinä tilanteessa, että ei luoda eriarvoisuutta. En tiedä. Toivon mukaan siinä löytyy sosiaalinen oikeudenmukaisuus.

Sitten indeksien osalta monta vuotta eläkeläisten indeksit olivat jäissä elikkä niiden ostovoima,

jotka ovat eläkkeellä, kutistui ja kutistui. On totta, että indeksejä ei tällä hetkellä ole palautettu. Olisi ollut hyvä, että olisi palautettu, mutta se olisi ollut iso rahapotti. Nyt on otettu sentään indeksit käyttöön. Tällä hetkellä, vaikka ongelmana on taitettu indeksi, kuitenkin eläkeläisille tulee indeksikorotukset, jolloin heidän ostovoimansa säilyy jollakin tavalla reaaliarvossaan siten, että he voivat kuluttaa.

Tässä on jo aika pitkä lista. Kun äsken sillä puolen salia tuntui, että mitään ei ole muistissa, nyt ainakin kolme asiaa tässä tuli sanottua.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Koska tässä kohdennettiin kommentti minulle, totean uudelleen sen, että ministeri Mönkäre on toistuvasti erinomaisella tavalla tässä salissa todennut, mitä hallitus on tehnyt. Kukaan ei kykene kiistämään niitä tekoja. Totesin tietenkin, että vielä on tehtävää. Sen verran poliittista lukutaitoa ja kuulokykyä myöskin edellytän tässä salissa toimivilta työtovereilta.

Hän totesi aivan oikein, että kelamaksu on poistettu, eläkeläisten indeksijäädytys on purettu, ja näinhän tietämäni mukaan jo silloin, kun se jäädytettiin, oli aikomuskin tehdä. Lisäksi veroalennukset koskevat yhtä hyvin eläkeläisiä kuin muitakin. (Ed. Laakso: Eivät koske!) — Eivätkö koske kaikkia? (Ed. Laakso: Työtulovähennys ei koske lainkaan eläkeläisiä!) — Se otettakoon tässä heti tarkennuksena.

Ministeri Mönkäreen toteamus on sisällöltään ja viestiltään merkittävä, kun hän kysyi, onko alennus kohdennettava tulevissa ratkaisuissa alemmille tuloryhmille. Mielestäni näin tulee ehdottomasti tehdä. Lisäksi näihin kysymyksiin liittyy sekin, mikä on esimerkiksi terveyskeskusmaksun merkitys tänä päivänä. Itse olen edustanut sitä linjaa, että siinäkin harkinta ja ostokyky pitäisi ottaa huomioon eli sama suunta vähän, minkä ministeri Mönkäre totesi jatkotoimenpiteiden osalta.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Todellinen ongelma eläkeläisillä ovat palvelumaksut ja se, että jokapäiväiseen elämään, johon kuuluu terveyden ja sairauksien hoito, menee niin paljon rahaa, että varsinaiseen leivän ostamiseen jää suhteellisesti vähemmän kuin muilla ryhmillä.

Lääkekulujen pienentämistä ajatellen olen tehnyt lakialoitteen. Mielestäni se olisi yksi tällainen ed. Huuhtasenkin peräänkuuluttama teko, joita pitäisi tietysti olla aina enemmän meillä kansanedustajilla. Se, että asioista täällä puhutaan, ei sinänsä ole mielestäni ollenkaan huono asia, vaan uskoisin, että entinen sosiaali- ja terveysministeri ymmärtää, että parlamentarismiin kuuluu myös kansanedustajien äänen ja mielipiteen kuunteleminen ja sitten siitä onkeensa ottaminen.

Eläkeläisten tilanne ei ole tietysti millään lailla hyvä eikä tyydyttävä. Tuo ministeri Mönkäreen toteama siitä, miten sairausvakuutusmaksun alenema pitäisi kohdentaa, on aivan oikea sikäli, että me voisimme pieni- ja keskituloisten eläkeläisten maksua vähentää vaikkapa 3 pennin verran ja jättää suurituloisten eläkeläisten tilanteen ennalleen.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Toinen oleellinen kysymys tässä nimenomaan onkin se, viittaan tässä ministeri Mönkäreen puheenvuoroon, että tämä ratkaisu on nyt eläkeläisten kesken epäoikeudenmukainen. Nythän kaikki sellaiset eläkeläiset, jotka maksavat valtionveroa, saavat verokevennyksen. Jaakko Lassila ja muut suureläkkeen saajat saavat todella merkittävän lisäpotin rahaa. Sen sijaan sellaisten eläkeläisten verotus kiristyy, jotka maksavat vain kunnalle veroa tai jotka eivät maksa lainkaan tuloveroa. Heitä on satojatuhansia, niin kuin hyvin tiedämme. Heidän verotuksensa kiristyy, koska he eivät saa tuloverotuksessa lainkaan kevennystä ja toisaalta heille tulee lisääntyvä jätemaksu ja energiavero. Näin ollen on tarpeen keskustella myös siitä, että tämä ratkaisu on nimenomaan eläkeläisten kesken epäoikeudenmukainen, ei yksin siitä, että on eläkeläiset ja muut tulonsaajaryhmät.

Keskustan veromalli onkin tämän suuntainen, että ei meidän tarvitse nyt kaikkein suurimpien eläketulojen verotusta lähteä erityisesti keventämään, vaan liikkumavara pitää käyttää pieniin, miksei keskisuuriinkin eläkkeisiin, lähinnä kuitenkin pieniin eläkkeisiin. Meidän mallimmehan on sellainen, että se alentaa eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua prosenttiyksikön, mutta toisaalta, kun suurituloisille yleistä sairausvakuutusmaksua korotamme tietyn määrän jälkeen, niin tässä lopputulos on se, että emme ole erityisesti suurituloisimpien eläkeläisten verotusta keventämässä, vaan haluaisimme nimenomaan pieni- ja keskituloisten eläkeläisten asemaa parantaa. Se olisi oikeudenmukaista. Se pitäisi tehdä nimenomaan ensi vuoden verotuksessa. Tässä eivät ponnet paljon auta, koska eduskunta on nyt päättämässä ensi vuoden verolaeista tässä salissa.

Ed. Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Ministeri Mönkäre sanoi, että eläkeläisten asemaa voidaan parantaa, kun valtiontalous antaa siihen tilaisuuden. Ministeri Mönkäre, te olette nyt paikalla ja kysyn: Eikö reilun 5 miljardin markan pelivara olisi antanut mahdollisuuden myös eläkeläisten huomioimiseen? Sen sijaan te huomioitte eläkeläiset sillä tavoin, että yli 80 000 markan tuloa nauttiva eläkeläinen sai todella helpotuksia prosentin verran, mutta sitä pienempää eläkettä saava ei taas saanut. Te olette toiminut juuri päinvastoin kuin puhutte.

Mitä tulee indeksien jäädytykseen, on totta, että edellisen hallituksen raskaita ratkaisuja oli indeksien jäädyttäminen, mutta ne olivat sillä tavoin auki, että Lipposen hallitus aloittaessaan toimintansa olisi voinut palauttaa kaikki indeksit, jos se olisi halunnut, mutta hallitus sitä ei halunnut tehdä.

Mitä tulee palvelumaksuihin, yhdyn siihen, että eläkeläisille palvelumaksut ovat rasite. Sen vuoksi edellisessä hallituksessa esittelin aina sosiaalipoliittiseen ministerityöryhmään saakka palvelumaksujen katon terveydenhuoltomaksujen puolella. Kokoomus vastusti sitä silloin ja asia raukesi siihen. Olen toistuvasti kysellyt, miksi hallitus ei nyt esitä sitä, koska tietääkseni edelleen sama malli on käytettävänä. Eläkeläisiä voitaisiin palvelumaksukatolla auttaa erittäin paljon, mutta hallitus ei sitäkään halua tehdä. Teot ovat kokonaan toista kuin puheet.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Täällä ministeri Mönkäre luetteli niitä asioita, mitä hallitus on tehnyt eläkeläisten hyväksi. Minä vain haluaisin muistuttaa siitä, että eläkeläiset jaettiin indeksikorotuksissakin kahteen eri luokkaan ikänsä perusteella. Tehtiin ns. taitettu indeksi, eli yli 65-vuotiaat ovat heikommalla indeksillä kuin alle 65-vuotiaat eläkeläiset, elikkä siinäkin jaettiin kahteen.

Sosiaalipoliittisen selonteon yhteydessä ministeri Mönkäre totesi, että asumistukeen tulee 400 miljoonaa markkaa lisää rahaa. Se pitää sinänsä paikkansa, mutta mistä tämä lisäraha otetaan? Se otetaan toimeentulotuesta. Se on kyllä aika erikoinen lisäys, kun otetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta rahaa pois ja siirretään sitten asumistukeen, jota toki myös saavat todella pienituloiset ihmiset. Erityisesti pienten tulojen perusteellahan maksetaan asumistukea.

Ed. Lahtela kysyi, miksi suurituloisille pitäisi antaa helpotuksia, kun sairausvakuutusmaksua esitetään alennettavaksi. Mutta haluan huomauttaa ed. Lahtelalle, että tämä eduskunta ja hallitus erityisesti on antamassa kaikkein suurimmat verohelpotukset tämän maan suurituloisimmille ihmisille. Mielestäni Suomessa on myös suurituloisia eläkeläisiä, joilta voitaisiin kyllä tietenkin periä suurempaa maksua tai sitten asettaa eläkekatto, jolla leikattaisiin kerta kaikkiaan suuret eläkkeet ja parannettaisiin sitä kautta pieneläkeläisten asemaa.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Siinä arvostelussa on perää edellisen hallituksen tekemisistä, kun se joutui nostamaan palvelumaksuja ja säästämään sairausvakuutuksista. Ne todella olivat epäsosiaalisia, mutta ne tehtiin sellaisessa tilanteessa, että juuri muita vaihtoehtoja ei ollut. Mutta minusta on täysin epäoikeudenmukaista, että tämän hallituksen edustajat arvostelevat niistä leikkauksista ja tekevät arvostelua ansaitsevia tekoja itse.

Ministeri Mönkäreen puheenvuoro oli minusta käsittämätön ja totuuden vastainen. Ne indeksitarkistukset, joita edellisen hallituksen aikana ei tehty, ovat täysin puolusteltavissa muun väestön tulokehitykseen verrattuina, koska eläkeläisten tulokehitys tuona aikana oli keskimäärin parempi kuin palkansaajaväestön, koska reaalitulot silloin alenivat. Pienituloisilta eläkeläisiltä eivät alentuneet.

Mutta nyt on huonompi, koska nyt tulot ovat nousemassa. Nyt reaalitulot ovat reilusti nousseet. Meillä on tilastoja jo vuodelta 95, jolloin olivat 5 prosentin nousut jne. Kun tässä tilanteessa jätetään indeksitarkistus tekemättä, se merkitsee väistämättä väestöryhmien välisten tuloerojen kasvua pienituloisten eläkeläisten vahingoksi. Tästä ei pääse mihinkään. Tämä luettelo, jos tosiasioissa pysytään, on todella lyhyt, mitä pieni- ja keskituloisten eläkeläisten hyväksi on tehty. Viehemaksu on ainut, jos punnitaan näitä asioita tarkalla vaa'alla.

Ed. Elo: Rouva puhemies! Ensinnäkin haluaisin todeta, että keskusta on ehkä väärä puolue puhumaan siitä, miten eläkeläisten asioita nyt hoidetaan, kun verrataan sitä, mitä tehtiin viime vaalikaudella. Ensinnäkin muistutan siitä, että keskustajohtoisessa hallituksessa otettiin käyttöön kansaneläkevakuutusmaksu, joka vaalien jälkeen sosialidemokraattien toimesta poistettiin, mitä kautta kaikki eläkeläiset kuitenkin saivat hyötyä; se maksu oli vakuutusperiaatteen vastainen. Toinen asia on, että keskustajohtoinen hallitus asetti 3 pennin ylimää-

räisen sairausvakuutusmaksun; sekin kannattaa muistaa.

Mutta on kieltämättä myönnettävä, että jonkin näköisenä lipsahduksena on pidettävä ensi vuonna sitä, että yli 80 000 markkaa ansaitsevat eläkeläiset saavat nyt 1 pennin alennuksen niin kuin palkansaajatkin sairausvakuutusmaksuihin, kun sen sijaan pieni- ja keskituloiset eläkeläiset, jotka ovat valtaenemmistö, eivät tätä alennusta saa. Mielestäni tämä on todella lipsahdus, ja toivon, että se voidaan mahdollisimman nopeasti vuonna 98 korvata, niin kuin ministeri Mönkäre toteaa, kohdistaa pieni- ja keskituloisille ihmisille.

Mitä indekseihin tulee, mielestäni oli aiheetonta, että otettiin erilaiset indeksit käyttöön. Onneksi inflaatio tässä tapauksessa on sen verran alhainen, ettei sillä ollut kovin suurta käytännön merkitystä tässä tilanteessa. Mutta se on aiheuttanut mielestäni oikeutettua katkeruutta eläkeläisten keskuudessa.

Omasta puolestani toivon — vaikka suomalaisilla näyttää olevan se käsitys, että eläkeläiset voivat hyvin — että eläkeläisten asioita ja nimenomaan pieni- ja keskituloisten eläkeläisten asioita eduskunnassa vähän tarkemmin ja paremmin hoidettaisiin.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Edustajat Lahtela ja Olin viittasivat oppositiopuolella ilmenevään dementiaan. Minä myönnän, että sellaista on, mutta eläkeindeksiasiassa näyttää teidän puolellanne olevan vastaavanlaista ilmiötä. Tehän leikkasitte sadoiltatuhansilta kansalaisilta, eläkkeensaajilta kansaneläkkeen pohjaosan kokonaan pois. Tosin se ei kerralla tapahtunut kaikkien osalta, vaan te silloin palautitte osittain indeksin ja sillä halusitte korvata vuotuista alenemista. Väititte silloin, että kenenkään eläkeläisen eläke ei pienene. Nyt kuitenkin totuus on sellainen, että kymmenillätuhansilla eläkkeensaajilla eläke on pienentynyt. He osoittavat sen omilla kuiteillaan. Se on ihan selvä laskutoimitus, jonka me voimme todeta samaan aikaan, kun pientä eläkettä saaville on langetettu yhtä sun toista — sähköveroa ja muuta — joka lisää heidän ahdinkoaan.

Myös toteaisin sen, että eläkeindeksit ovat tälläkin hetkellä hyvin erilaiset eri eläkeläisten kohdalla ja lisäävät eläkeläisten keskuudessa epätasa-arvoa.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! On totta, että edellinen hallitus joutui siinä katastrofaalisessa taloudellisessa tilanteessa, jossa se vastuun maan asioista otti, tekemään kipeitä päätöksiä ja kaikkia ei voitu eikä ehditty ehkä siinä tilanteessa riittävästi harkita, jolloin eläkeläisetkin joutuivat kantamaan vastuuta siitä tilanteesta, jossa oltiin.

Mutta mennyt on mennyttä, ja tämän päivän maata hallitsee uusi hallitus, joka erityisesti veropolitiikalla ajaa kansaa niin epäoikeudenmukaiseen kehitykseen kuin voi tapahtua, eli suurituloiset saavat mittavat markkamääräiset kevennykset ja pienituloiset jäävät nuolemaan näppejään. Tämä on tämän päivän väärää politiikkaa.

Mietintöön sisältyy kaksi pontta, ja niiden osalta toteaisin seuraavaa, koska niillä pyritään ohjaamaan tulevaa kehitystä eläkekysymyksissä.

Ensimmäinen ponsi edellyttää, että vuonna 98 alennettaisiin eläkkeensaajien ylimääräistä sairausvakuutusmaksua vähintään 1 pennillä veroäyriltä. Tältä osin annan kannustuksen ja tuen ministeri Mönkäreelle, joka ilmoitti, että tällainen yleinen alentaminen ei ole välttämättä ainoa oikea tapa. Se ei todella ole. Tämä antaa suurituloisille, suurten eläkkeiden saajille, jälleen turhaan sellaisen edun, jota he eivät ole ansaitsemassa eivätkä missään tapauksessa ainakaan tarvitsemassa. Tämä tuki tulee antaa vaikkapa koko 3 pennin osalta pieni- ja keskituloisille eläkkeensaajille ja mahdollisesti esimerkiksi sairauskuluvähennyksiä huomioon ottaen tai jotenkin sitä kautta auttaen heidän tilannettaan.

Toinen ponsi puhuu työllistymisestä ja kokonaisuudistuksesta. Siinä pitäisi päästä nopeasti eteenpäin. Se on siltä osin ihan kannatettava ponsi, ja on ihme, että kokoomus ei tätä asiaa pidä esillä tämän lämpimämmin eli sisällytä esityksiin.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ministeri Mönkäre luetteli kylmän ilmeettömästi etuja, jotka oli tämän hallituksen aikana annettu eläkeläisille: ikuisen indeksikorotusten käyttöön ottamisen, kansaneläkevakuutusmaksusta luopumisen ja sairausvakuutusmaksusta osittaisen luopumisen esitti tällaisina etuuksina, jotka oli annettu eläkeläisten suuntaan.

Kun katsotaan kansaneläkelain muutosta, jossa kansaneläkkeen perusosa tehdään työeläkevähenteiseksi, etusivun perustelujen oikeassa alakulmassa lukee selkeästi selityksenä, että tästä huolimatta eläkeläisten käteen jäävä tulo ei laske, koska sen korvaavat käyttöön otettu indeksi, kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta luopuminen. Kuten ministeri Mönkäre varmasti tie-

tää, on eräissä tapauksissa käynyt niin, että vaikka nämä kompensoivat osin kansaneläkkeen perusosan poistamista, siitä huolimatta eräiden eläkeläisten käteenjäävä tulo vähenisi, mutta tiettävästi sitä on laskennallisesti ja todellisuudessa korjattu. (Ed. Huuhtanen: Tullaan korjaamaan!) — Tullaan korjaamaan. — Siltä osin se, mitä etusivulla luki, pitää paikkansa.

On aivan härskiä luetella tällaisia indeksejä, eläkemaksuja, sairausvakuutusmaksuja jonkinlaisina tämän hallituksen eläkeläisille tuomina etuina, koska ne menevät päittäin kansaneläkkeen perusosan asteittaisen alentamisen kanssa. Tästähän on kysymys. Joka kerta vain tuodaan nämä asiat esille. Aika epätoivoista tämä hallituksen touhu tuntuu olevan.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Elolle, jolla olen huomannut olevan jonkin verran sosiaalista mieltä, kun hän arvostelee oman hallituksensa esityksiä. Kun hän puhui kelamaksusta, joka tuli myös eläkeläisille, hän puhui, että tämä oli vakuutusperiaatteen vastaista. Te varmaan tiedätte, että kansaneläke ei ole puhtaasti vakuutusperiaatteen mukainen vaan kansanvakuutusperiaatteen mukainen, jolloin rahoitusta hankitaan paljon laajemmin, ja niin tässäkin tapauksessa on.

Minä toistan, että niin kelamaksu kuin ylimääräinen savamaksu otettiin käyttöön eläkeläisille siksi, että olisi voitu hoitaa työttömien työttömyyskorvausmaksut erilaisten rahankierrätysten kautta ja myös siksi, että palkansaajat eivät olisi joutuneet niin hankalaan asemaan joutuessaan maksamaan tätä summaa vastaavat määrät, kelamaksua ja ylimääräistä savamaksua vastaavat maksut, työttömyysvakuutusmaksuina; muuten olisi syntynyt tuloeroja näiden kahden ryhmän välille. Mielestäni tämä päätös oli oikea. Se näkyy myös tutkijoiden mukaan siinä, että tuloeroja ei syntynyt lisää laman aikana, ne pystyttiin estämään. Myös tuloperusteinen köyhyys pystyttiin estämään.

Nämä molemmat asiat joutuvat retuperälle, kun vuoden 1997 budjetti toteutuu ja ne päätökset astuvat voimaan, joita tähän saakka on tehty.

Ed. K e m p p a i n e n : Arvoisa puhemies! Minusta edellinen oppositio snobbaili, mutta vielä tuomittavampaa on, kun ministeri snobbailee kela- ja savamaksuilla, koska kun katsotaan, mikä oli silloin eläkeläisten käytössä oleva tulomäärä tai heidän reaalitulojensa kehitys suhteessa muuhun väestöön, huolimatta näistäkin maksuista eläkeläisten tulotaso pysyi parempana kuin muun väestön ja huolimatta siitä, että indeksitarkistuksia ei tehty.

Mutta jo nyt tilastot näyttävät ja hallituksen päätökset osoittavat, että tuloerot ovat menossa kasvuun eikä sillä tavalla, että eläkeläiset kollektiivisesti kärsivät, vaan nimenomaan pieni- ja keskituloisille eläkeläisille tulee menoja suhteessa suurituloisiin eläkeläisiin ja palkansaajiin. Tätä tuloerojen kasvamista te ette voi kiistää, vaikka kuinka, niin kuin puheenvuoronne aloitite, snobbailette näillä erilaisilla maksuilla, kuinka ne ovat tulleet kohdistetuiksi väärin. Ne oli siitä huolimatta tehty tavalla, joka ei lisännyt tuloeroja.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Ensinnäkin ed. Kankaanniemelle haluan todeta myönteisenä asiana sen, että hän vihdoinkin myöntää sen, että edellinen hallitus teki aikamoisessa paniikissa ratkaisuja eikä pystynyt loppuun asti harkitsemaan niitä sen paremmin palkansaajien kuin myöskään eläkkeensaajien kannalta. Voidaan sanoa, että edellinen hallitus johti maata paniikissa suoranaiseen katastrofiin, jonka jälkiä me nyt yritämme parsia. Minä haluan, että ne jäljet parsitaan entistä oikeudenmukaisemmin. Toivon, että keskustaoppositiolta löytyy samanlaista ajattelua. Olen ymmärtänyt, että sitä on ainakin edustajilla Kemppainen ja Huuhtanen puheissaan.

Mitä tulee ed. Huuhtasen väitteeseen siitä, että kansaneläkevakuutusmaksua ei olisi valmisteltu jo aikaisemmin, olin siinä eduskunnassa 1987—1991, jolloin valtiovarainministeriö yritti muistaakseni kahtena vuonna, 1989 ja 1990, tuoda kansaneläkevakuutusmaksua budjetin kautta. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä hylkäsi pari kertaa tämän ajatuksen. Mutta kun sitten tuli heikko porvarihallitus, se otti kansaneläkevakuutusmaksun käyttöön vakuutusperiaatteen vastaisena. Siitä ei kannata snobbailla, ed. Huuhtanen, enää sen enempää.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Täytyy vähän oikaista. Päätöksiä jouduttiin tekemään nopeasti edellisen hallituksen aikana, siinä mielessä ehkä vähän paniikkitunnelmissa, mutta ne harkittiin niin, että tulonjako maassa ei vääristynyt. Se oli tärkein asia.

Nyt, ed. Elo, tällä hetkellä maassa istuu hallitus, jolla on aikaa ja mahdollisuuksia rauhallisesti tutkia ja selvittää, käyttää kaikkia mahdollisia välineitä siihen, että nähdään, mikä on

lopputulos näistä päätöksistä, ja se on karmea. Tulonjako vääristyy tänä päivänä hyvin voimakkaasti. Verokapinan aihe on todella suuri. Suurituloisimmat eläkeläiset, suurituloisimmat palkansaajat saavat tavattomasti lisää käteensä, kun taas kaikkein pienimmän turvan varassa elävät ovat entisellään tai saavat jopa vähemmän käteen, kun otetaan huomioon välillisten verojen, energiaveron, jätemaksujen jne., vaikutukset.

Teidän tukemanne hallitus, ed. Elo, tekee juuri tietoisesti sellaisia päätöksiä, jotka johtavat väärään suuntaan, vaikka olisi mahdollisuus harkita asiat. Meillä ei edellisessä hallituksessa ollut sellaista harkinta-aikaa, kun jouduimme tekemään päätöksiä. Silti ne onnistuivat sen takia, että pidettiin huolta siitä, että tulonjako ei muutu.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Ed. Huuhtanen totesi yhdessä puheenvuorossaan, että edellisen hallituksen aikana pystyttiin köyhyys estämään. Väitän, että juuri edellisen hallituksen aikana luotiin pohja kansan köyhtymiselle. Ihmiset söivät rahastonsa, ja siitä oli osoituksena esimerkiksi se, että Suomi sai kyseenalaista kunniaa leipäjonoista. (Välihuutoja keskustan ryhmästä) Jos edellinen hallitus olisi toiminut niin oikeudenmukaisesti ja sosiaalisesti, kuin nyt on helppo väittää, niin olisihan teillä ollut mahdollisuus sava- ja kelamaksuissa jättää kaikkein pienituloisimmat niiden ulkopuolelle. (Ed. Kemppaisen välihuuto) — Te olisitte voineet sen tehdä, jos olisitte niin tahtoneet.

Olemme itse asiassa unohtaneet tämän esityksen käsittelyn aikana, että tämä kuitenkin on myönteinen. Tämä on kuin lentopallo-ottelu: pallo lentää ja mäiskähtelee puolelta toiselle. Nyt on tällainen hallituskoalitio, viime kaudella oli toisenlainen, ja peli oli samaa.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Eilen nimenomaan vasemmiston taholta tuotiin esille, että meillä on käynnissä hallitusryhmän sisällä verokapina. Olen iloinen siitä keskustelusta, joka eilen käytiin, koska te tulitte samoille linjoille — keskustan linjoille — verolinjauksissa, että hallituksen veroale on epäsosiaalinen ja suosii nimenomaan rikkaita, se tulisi oikaista. Tänä päivänä esillä olevassa asiassa on kysymys pitkälle tästä. Nyt voitte aloittaa verokapinan eläkeläisten etujen puolesta, ja lupaan, että saatte tukea ja me voitamme tämän kapinan ja teemme vallankumouksen, pääsemme kokoomuslaisesta, rikkaita suosivasta politiikasta irti oikeaan suuntaan, siihen suuntaan, jolla te muun muassa viime vaalit voititte.

Ed. E l o : Rouva puhemies! Kun ed. Kemppainen välihuutona totesi, että tulos oli viime kaudelta hyvä, niin me kaikki tiedämme, minkä katastrofin nykyinen eduskunta ja hallitus peri, ja olemme todella, rouva puhemies, vaikean tilanteen edessä. Mutta siinä olen samaa mieltä ed. Kankaanniemen kanssa, että nyt kuitenkin meillä on tilaisuus harkita, ja harkintaa käytetään, kun sosialidemokraatit maata johtavat, ja minä toivon myös harkintaa siten, että oikeudenmukaisuus entistä paremmin toteutuu.

Mitä oikeudenmukaisuuteen tulee, niin tässä yhteydessä vielä lopuksi haluan todeta, että kyllä itse olen vuosikausia voimakkaasti ajanut sitä, että jonkinlainen eläkekatto tähän maahan saadaan. Mitä mieltä on siinä, että joku eläkeläinen saa 60 000 markkaa kuukaudessa, kun toiset joutuvat parin — kolmentuhannen markan tuloilla elämään? Esimerkiksi erään eläkeläisen eläke maksettiin suoraan Sveitsiin, entinen keskustan ministeri Olavi J. Mattila, jonka 60 000 markan eläke lähetettiin suoraan Sveitsin pankkiin. Rouva puhemies! Minä toivon, että eduskunnassa vähitellen syntyisi oikeudenmukaisuusajattelu, joka johtaisi siihen, että annettaisiin lakiesitys eläkekatosta, joka saattaisi olla esimerkiksi 12 000—13 000 markkaa kuukaudessa.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Ryhänen puhui kapinasta. En tiedä, onko se kapina vai napina, se on vähän eri juttu. Ed. Ryhänen voisi olla hyvä kapinapäällikkö, ihan totta.

Aikaisemmin puhuttiin tuloeroista ja siitä, kasvoivatko ne edellisen hallituksen aikana vai eivät. Jotain siinä on perää, että eivät ne hirveän paljon kasvaneet, mutta ostovoima kyllä hävisi. Sitä logiikkaa vasten, kun ajatellaan, mitä keskustankin taholta on puhuttu ja mitä nyt tapahtuu, kyllähän silloin, jos olisi tehty niinpäin, että pienituloisimmille ei ylimääräisiä maksuja, mitä nyt on purettu, olisi laitettu, niin ihmiset olisivat käyttäneet kaikki rahansa ostovoimaan, jolloin lamakaan ei todennäköisesti olisi mennyt niin syväksi. Eli kotimaista tavaraa olisi ostettu ja yleensä kulutuskysyntä olisi ollut korkeammalla tasolla. Siinä mielessä vain heittona sinnepäin: Ei se niin hyvä eikä sosiaalinen ja oikeudenmukainen aika ollut, kun vedettiin kautta linjan kaikille tasaiset maksut vain ja perittiin ihan pienimmistäkin tuloista.

Ed. U o t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan tuloeroista ja niiden kasvusta ja katsotaan viime vaalikautta, niin kyllä kai suurin ongelma oli se, että työttömyys räjähti. Tuli puoli miljoonaa työtöntä. Siinä jäi puoli miljoonaa ihmistä käytännössä joko kokonaan ilman tuloja tai ansiosidonnaisen työttömyysturvan tai perustyöttömyysturvan varaan. Se on suurin yksittäinen tekijä. Tämä nykyinen hallitus on päässyt työttömyyden alentamisessa liikkeelle, ja toivottavasti yhteisin ponnisteluin vauhti työttömyyden alenemisessa kiihtyy.

Mitä puhutaan kapinasta tai napinasta tai keskustelusta ja vaikka vastakkainasettelua ja tietoista oppositio — hallitus-näkökulmaa halutaan tietenkin tuoda, on kuitenkin positiivista, että on herännyt keskustelu siitä, mitä pienituloisten ihmisten sosiaaliselle ja taloudelliselle turvallisuudelle ryhdytään tekemään.

Toistan tässä yhteydessä sen, minkä eilen lisäbudjetin palautekeskustelussa totesin, että pidän ehdottomasti kiireellisimpänä asiana sitä, että ainakin kahteen asiaan eli eläkeläisten sairausvakuutusmaksun poistamiseen ja työttömyysturvan minimin indeksitarkistusten palauttamiseen puututaan mahdollisimman nopeasti. Jos ei puututa ensi vuoden aikana, pitää kuitenkin selkeästi suuntautua niin, että korjauksia rupeaa tulemaan. Se on varmasti niin opposition kuin hallituspuolueidenkin yhteinen tahto.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin maksuja voi moittia monelta kantilta, mutta niitä voi myös kiittää. On selvä asia, että maksuja pitää periä, jotta etuja voidaan antaa, ja onhan hallitus alentamassa korotettua savamaksua. Kristillinen liitto esitti siihen toisenlaisen vaihtoehdon: Ei alennettaisi 1 prosenttiyksiköllä vaan ainoastaan 0,6 prosenttiyksiköllä ja se 0,4 prosenttiyksikköä, mikä olisi jäänyt, olisi käytetty aikuisväestön hammashuoltoon.

Tämä ei olisi merkinnyt valtion kassaan plussaa eikä miinusta. Se olisi ainoastaan merkinnyt sitä, että ne, jotka tienaavat yli 80 000 markkaa, saavat pikkasen pienemmän edun, mutta vastaavasti aikuisväestö olisi saanut hammashuoltonsa sairausvakuutuslain piiriin. Tämä olisi ollut mielestämme oikeudenmukainen ratkaisu. Luulen, että jos hallitus olisi näin esittänyt, ei kukaan olisi sitä kyllä moittinut.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ikään kuin vastauspuheenvuoronomaisesti kommentoin tähän asti kuultua keskustelua joiltakin osin.

Pitää paikkansa, kun on puhuttu veroista ja maksuista, että ne painottuvat kokoomuksen suuntaan. Kokoomus on paremmin onnistunut neuvotteluissa. Pitää ottaa huomioon, että meillä on hyvin laajapohjainen hallitus. Ei siellä kukaan puolue yksin näitä määräile. Siellä on myös sosialidemokraattisia tavoitteita sisäänkirjoitettuna, mutta se antaa mahdollisuuden tälle poliittiselle propagoinnille, mitä toki eduskunnassa kuuluu tehdäkin.

Sitä en ymmärrä, että täällä on valiteltu useamman opposition edustajan suulla, etenkin ed. Kankaanniemi, että jouduttiin kiireessä ja paniikissa tekemään päätöksiä. Hän antaa ymmärtää, että ikään kuin viime vaalikausi olisi jotenkin ollut lyhyempi kuin vaalikaudet yleensä. Silloinkin oli neljä vuotta aikaa hoitaa asioita. Ei voi vedota siihen, että oli kiireempi, kuin tällä hetkellä on.

Kun tulee kysymys kapinoista ja napinoista, niin tähän vipuun ei pitäisi hallituspuolueitten edustajien mennä. Opposition intresseissähän on lyödä kaikin tavoin tehokasta kiilaa hallituspuolueitten rivien väliin, ja nyt tässä on ollut sellaisia elementtejä; ne liittyvät tähän keskusteluun, eiliseen verokeskusteluun, milloin taas vaihdetaan ministereitä opposition vaatimuksesta. Nämä ovat hyvin tehokkaita ja aika hyvin vetäviä kiiloja, niin että täytyy siinä mielessä antaa tunnustusta oppositiolle. Kyllä teillä hyvä yritys on.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tuohon ed. Saarisen puheenvuoroon haluaisin vielä jatkaa sen, että kokoomus hallituksessa on itseään suurempi puolue siinä mielessä, että se samalla sanoo edustavansa myös tämän suuren salin oikeistoenemmistöä. Siihen liittyy se ristiriita, että kuitenkin näissä kysymyksissä, uskon, keskustan ja sen kokoomuksen osan, joka liikkuu enemmän kokoomuksen oikealla laidalla, näkemykset sosiaaliturvasta lienevät erilaiset. Näin ollen on vähän huonossa pidossa tällä erää se mandaatti, joka liittyy tähän oikeistoenemmistöön ja eduskuntaan, mikä sinänsä on tietysti pienituloisten ihmisten kannalta ongelmallinen asia. Tämähän on tämä lähtökohta.

Edelleen haluaisin viitata siihen, miten ongelmallisia nämä asiat kaiken kaikkiaan ovat. Nämä maksut, erilaiset asiakasmaksut, johtavat esimerkiksi siihen, että 4 900 markkaa saavalle hoivakotiasukkaalle jää yleensä ottaen käteen, kun otetaan nämä vuokrat, kotihoitomaksut,

ateriat, sairaanhoito, joka on vain 291 markkaa, ainoastaan 173 markkaa. Eli kukaan ei todellakaan voi olla sitä mieltä, että yleensä eläkeläisten tai niidenkään eläkeläisten asema, jotka ovat hoivakodeissa esimerkiksi, olisi jollakin tavalla hoidettu, vaan siinä meillä kaikilla on tekemistä, sekä oppositiolla että hallituspuolueilla.

Ed. Ryhänen: Arvoisa puhemies! Ed. Saariselle sanoisin, kun hän sanoi, että ei edellisellä hallituksella tietenkään ollut sen kiireempää ja oli yhtä paljon päiviä aikaa hoitaa näitä asioita kuin tälläkin hallituksella, että tilanne, ed. Saarinen, oli todellakin aivan toinen. Te unohdatte sen, että Holkerin hallituksen viimeinen budjetti, vuoden 91 budjetti, oli niinkin hyvä, että se oli 8 miljardia markkaa ylijäämäinen. Mutta kun tämä budjetti oli toteutettu, niin olikin budjetti 22 miljardia alijäämäinen. Eli 30 miljardia ilmeni aukkoa siis itse asiassa yhden budjettivuoden aikana. Sen budjetin sai Ahon hallitus toteutettavakseen, ja se aiheutti tällaisen kiireen, jossa oli välittömästi ryhdyttävä kaikkiin säästötoimenpiteisiin, jotta ylipäätään olisi saatu rahaa muun muassa syliin räjähtäneen työllisyyden hoitamiseen. Tämä on sellainen tosiasia, joka on aivan erilainen nyt tällä hallituksella, joka peri Ahon hallituksen viimeisen budjetin.

Te sanoitte, ed. Saarinen, niin kuin vierustoverinne ed. Joenpalo eilen, että tämä verolinjaus on epäsosiaalinen ja väärä. Hän käytti ainakin juuri näitä sanoja. Minä uskon, että hän ja te olette rehellisiä miehiä ja seisotte myös näitten sanojenne takana silloin, kun lopulta päätetään eli nappia painetaan. En minä ymmärrä, että te puhuisitte toista ja toimisitte toisella tavalla.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Pyydän vain ed. Saarista muun muassa katsomaan hiukan lähihistoriaa, esimerkiksi huhtikuun ensimmäisen viikonlopun tapahtumia vuodelta 92. Siinä tilanteessa jouduttiin tekemään erittäin laaja talouspaketti tässä maassa hallituksessa ja se oli nopeasti tehtävä. Rahamarkkinat eivät sille kovin paljon aikaa antaneet. Mutta se siitä.

Mitä tulee sekä ed. Saarisen että ed. Tiusasen puheisiin siitä, että kokoomus edustaa koko tätä puolta salia hallituksessa, niin näin ei asia ainakaan kristillisen liiton osalta ole. Meitä ei edusta tässä hallituksessa kukaan eikä köyhää kansaakaan näytä tässä hallituksessa kukaan edustavan. Teot näyttävät sen, että linja suosii suurituloisia erityisesti verotuksen osalta, mutta monessa muussakin asiassa. Sitä vain ihmettelen, kuinka kauan sosialidemokraatit ja vasemmistoliitto haluavat tukea tätä hallituksen politiikkaa. Kapinoivat täällä, mutta tukevat ja tukevat ja tukevat. Valta on tietysti makeaa.

Ed. Saarinen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Ryhäselle toteaisin, että lainaus, jos se oli oikein, koski ed. Joenpaloa. Omassa äskeisessä puheenvuorossani en käyttänyt niitä sanoja.

Esittäisin retorisen kysymyksen eikä välttämättä vain retorisena: Minä ymmärrän, että vastuun kantaa esimerkiksi Holkerin hallitus ja sitä voidaan perustellusti moittia ja arvostella. Minä ymmärrän, että Lipposen hallitus kantaa vastuun ja sitä voidaan arvostella ja moittia. Sen sijaan en ymmärrä, kuinka Ahon hallitus on voinut toimia vailla mitään vastuuta, koska sen toimintakaudelta vastuu täysimääräisesti äskenkin kuullun kommentin perusteella vyörytetään jonkun ulkopuolisen tahon, esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeen, niskaan. Kertokaa minulle, minkälaisissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa keskustapuolueen johtama hallitus ylipäänsä vastaa jostakin.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Korvaani karahti, kun ministeri Mönkäre totesi, että pienituloisilta eläkeläisiltä ei ole leikattu yhtään mitään. Kuitenkin kymmenen eläkeläisjärjestöä on tästä asiasta toista mieltä. Heidän lokakuun alussa julkistamansa tutkimuksen mukaan, jonka tutkimuksen on muuten tehnyt Veronmaksajain Keskusliitto, pienintä eläkettä saavien reaalitulot alenevat ensi vuonna. Perhesuhteista ja kuntaryhmästä riippuen eläketulon ollessa 3 644—4 053 markkaa kuukaudessa reaalitulo laskee noin 0,5 prosenttia. Tämän reaalitulon laskun estämiseksi kymmenen eläkeläisjärjestöä vetosi eduskuntaan, että se korottaisi kunnallisverotuksen eläketulovähennystä vastaamaan palkansaajille esitettyä ansiotulovähennyksen korotusta ja laajentamista. Näin olisi voitu estää pienimpien eläketulojen aleneminen. Tätä kymmenen eläkeläisjärjestön vetoomusta ei ole otettu valtiovarainvaliokunnan käsittelyssä huomioon.

Jompikumpi on varmasti väärässä. Joko ministeri Mönkäre on väärässä väittäessään, että kaikki on suurin piirtein hyvin ja tämä hallitus on tehnyt eläkeläisille ja erityisesti pienituloisille eläkeläisille vain hyvää, tai sitten eläkeläisjärjestöt ovat väärässä väittäessään, että eläkkeiden reaalitaso alenee ensi vuonna budjettiesityksen seurauksena.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! On väärin väittää, että olisin täällä missään yhteydessä sanonut, että kaikki on hyvin. Olen kertonut sen, mitä tämä hallitus on tehnyt eläkkeensaajien hyväksi, ja olen myös linjannut sitä, mitä pitäisi mielestäni tehdä.

Täällä on kuultu uskomatonta hurskastelua siitä, mitä nyt pitäisi heti tehdä korjataksemme ne vauriot, jotka edellisessä hallituksessa tehtiin, ikään kuin Lipposen hallitus olisi ollut jollakin tavalla taloudellisesti ruhtinaallisemmassa asemassa silloin, kun se aloitti. Työttömyys oli aivan hirvittävän korkea silloin ja valtion velka kasvoi koko ajan. Nyt on tehty ne toimenpiteet, että valtion velan kasvu alkaa taittua. Ne toimenpiteet, jotka olivat ne raskaimmat, jotka jouduimme tekemään, merkitsivät 20 miljardin markan leikkauksia. Myös eläkeläiset joutuivat osallistumaan näihin leikkauksiin. Siitä puhumme seuraavassa kohdassa lisää, miten se tehtiin. Te totesitte, että ei ole oikein, että eläkeläisiltä leikataan. Tämä hallitusohjelmahan tehtiin noin kaksi vuotta sitten. Silloin sai kuulemma vielä leikata, koska eläkeläisten tulokehitys oli ollut muihin nähden parempi.

Tämä hallitus on joutunut tekemään eläkeläisiä koskevia huonontavia päätöksiä, niitä eläkkeitä koskevia, joita me itse tulemme tulevaisuudessa nauttimaan. Toukokuussa 1995 tehtiin työeläkeratkaisu, jolla tulevia eläkkeitä huononnettiin. Tällä hetkellä eläkkeelle jäävät saavat koko ajan keskimääräisesti parempaa eläkettä, koska työeläkejärjestelmämme on sellainen, että he ovat maksaneet pitemmän aikaa itselleen työeläkettä. Taitettu indeksi oli hankala asia, mutta sitäkin pitää katsoa kansainvälisessä vertailussa. Suomi on edelleen ainoa maa, joka vanhuuseläkeläisille korvaa palkkakehityksen nousua. Missään muualla tällaista indeksiä ei ole. Meillä se vielä otettiin mukaan. Nyt riippuu taloudellisen ympäristön kehityksestä, miten tässä käy.

Muuten, palkansaajat eivät ole mikään kasvoton joukko eläkeläisiin nähden. He ovat yleensä eläkeläisten lapsia, niitä lapsiperheitä, joita eläkeläiset ovat joutuneet itse auttamaan. Jos lapsiperheitä nyt on haluttu auttaa tietyistä syistä, jotka eilen kävivät keskustelussa ilmi, ei se kaikkien eläkeläisten mielestä ole väärin.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Ministeri Mönkäre totesi sananmukaisesti, että pienituloisimmilta eläkeläisiltä ei ole leikattu yhtään mitään. (Min. Mönkäre: Ei valtion toimenpitein!) Eli kysynkin teiltä: Miksi eläkeläisjärjestöjen mukaan eläketuloissa tapahtuu nimenomaan pienten eläkkeiden osalta reaaliansion laskua ensi vuonna?

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Tässä täytyisi nyt analysoida, mihin on verrattu, mitä muuttujia on otettu mukaan ja mistä tilastoista on kysymys. Olen kyllä perehtynyt tuohon kymmenen eläkkeensaajajärjestön tilastoon, joka tuli sen jälkeen, kun nämä veroratkaisut oli tehty. Sillä halutaan kiinnittää tiettyihin asioihin huomiota.

Yksittäisen eläkeläisen tilanne riippuu aika paljon siitä, missä kunnassa hän asuu ja mitä hänen omassa elämässään on tapahtunut. Jos kunnallisvero on noussut tai esimerkiksi hänen lainansa ovat tulleet loppuun hoidetuiksi, hänellä ei ole enää tietynlaisia verovähennyksiä. Kaikki nämä asiat saattavat vaikuttaa eläkeläisen asemaan. Se, mitä me olemme sanoneet hallituksessa, on, että valtiovallan toimenpitein eläkkeensaajien käteenjäävää osaa ei tulla pienentämään, ja se tuleekin vaatimaan aikamoisia taikatemppuja tulevaisuudessa, jos sairausvakuutusmaksuihin tai eläkeläisten verotukseen ei puututtaisi, joten voi todeta, että todennäköisesti tullaan aika pian puuttumaan niitä keventäen.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Ministeri Mönkäreelle huomauttaisin, kun hän sanoi, että ei Lipposen hallitus ollut paremmassa lähtökohdassa kuin Ahon hallitus, että olen jyrkästi eri mieltä tästä, koska tämä taloudellinen kasvu Lipposen hallituksen ottaessa hallinnon oli hyvässä nousussa ja nimenomaan, kun Aho otti vastuun vuonna 1991 huhtikuun lopulla, se oli jyrkässä laskussa, jolloinka työttömyys esimerkiksi räjähti kokonaan muista syistä kuin Ahon hallituksen kehnoudesta johtuen. Muistamme Neuvostoliiton-kaupan loppumisen, pankkikriisin ja yleismaailmallisen laman. Näihin ei luonnollisestikaan Ahon hallitus ollut voinut vaikuttaa, kun se ei silloin, kun nämä syyt syntyivät, ollut edes hallitsemassa.

Vielä ed. Saariselle sanon, että Ahon hallitus vastaa omista töistään. Se on joutunut jo vaaleissa vastaamaan, niin kuin tekin joudutte vastaamaan vaaleissa. Minä toin esille vain sen, että Ahon hallitus joutui suoranaiseen paniikkiin äsken mainituista syistä huhti — toukokuussa vuonna 91.

Ed. K a l l i s : Arvoisa puhemies! Olisin myöskin puuttunut siihen, mitä ministeri Mön-

käre sanoi tämän päivän tilanteesta ja siitä, onko nyt Lipposen hallituksen aikana helpompaa vai vaikeampaa toimia kuin Ahon hallituksen aikana. Tietenkin nytkin valtion budjetti osoittaa melkoista alijäämää. Siinä mielessä tietenkin jonkin verran ihmetyttää, että sitä alijäämää kasvatetaan antamalla 5,6 miljardin markan edestä helpotusta tietyille ryhmille. Jos nyt on ollut 5,6 miljardia markkaa antaa, annettiinko oikealle ryhmälle vai olisiko pitänyt antaa jollekin toiselle?

Kristillisessä liitossa me olemme ainakin aina korostaneet työllisyyden merkitystä. Esitimme, että kaikki mahdollinen palkankorotusvara ja veroalennusvara olisi pitänyt keskittää työttömyyden hoitamiseen. Silloin se olisi palvellut paremmin. Mutta tietenkin hallitus on valinnut oman linjansa ja perustelee sitä. Se on ihan oikein. Meillä oli vaihtoehtoja. Me perustelemme, minkä takia olisi pitänyt menetellä siten, kuin me esitimme. Ainakin tähän saakka olen ollut täysin vakuuttunut siitä, että meidän linjamme olisi ollut parempi.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Huonoja linjauksia kyllä pientä ja keskimääräistä eläkettä saavat eläkeläiset jo vuosien ajan ovat saaneet tuntea. Niitä on ollut jo aikaisemminkin. Olen aivan samaa mieltä siinä, että tällä hetkellä pientä tai keskisuurta eläkettä saavat eivät voi olla tyytyväisiä tilanteeseen. Siihen on saatava muutos.

Kyllä tämä täysistunto tänään ja aikaisemminkin syksyn kuluessa on huomattavasti aiempaa enemmän kiinnittänyt eläkeläisten tilanteeseen huomiota ja näihin epäkohtiin verotuksessa ja monessa muussa, mikä täällä on tullut esille.

Kun energiaveroasia ei vielä ole ollut sillä tavalla käsittelyssä, että siitä olisi täysistunnossa päästy lähemmin keskustelemaan, haluaisin todeta, että ne ongelmat, vaikka ne markkamääräisesti eivät ole kovin suuria, tulevat olemaan realistisia, jos esitys menee nykyesityksenä lävitse, jolloin siis eläkeläisten energiamaksut nousevat. Tähän nähden nimenomaan eläketulovähennyksen nostaminen olisi ollut hyvin tärkeä asia eläkeläisille, joilla ei ole muita vähennysmekanismeja, sellaisia joita on käytetty palkkatuloa saaville energiaverotuksen lisääntyneen rasituksen kompensaatiossa. Tämä nyt on jäänyt toteuttamatta. Tässä on eväitä jatkokeskustelulle.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

15) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 189/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 29/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamisesta kohdistuu tavallisiin keskituloisiin eläkeläisiin. Toisessa kuntakalleusryhmässä eläkeläispuolisot joutuvat eläkeleikkauksen kohteeksi jo, jos eläketulo on 3 605 markkaa kuukaudessa. Yksinäisellä eläkkeensaajalla vastaava tuloraja on samassa kuntaryhmässä 4 198 markkaa kuukaudessa. On siis selvää, että nämä eläkeläiset eivät ole mitään suurien eläkkeiden saajia, vaan keskituloisia eläkeläisiä, joiden eläketulo on muodostunut 7 000—13 000 markan palkkatulon pohjalta.

Näin ollen kansaneläkkeen pohjaosan tekeminen työeläkevähenteiseksi merkitsee sitä, että tavallisten työtätekevien ihmisten eläketasoa leikataan. Nyt hallitus esittää, että ensi vuonna leikkaus on 20 prosenttia elikkä 77 markkaa kuukaudessa.

Ministeri Mönkäre on aikaisemmassa keskustelussa kysynyt, olisiko parempi ollut, että olisi leikattu kerralla. Ei varmasti ole parempi, että olisi leikattu kerralla. Mielestäni ei olisi pitänyt leikata lainkaan, vaan antaa näiden usein hyvinkin pitkän työpäivän tehneiden eläkeläisten saada ansaitsemansa eläke, kun tässä todellakaan ei ole kyse mistään suurista eläkkeistä.

Sen sijaan hallitus ei ole toteuttamassa suurten eläkkeiden kattoa tai leikkausta. Päinvastoin veroratkaisuilla ollaan antamassa suurta eläkettä saaville verohelpotukset, samoin kuin suuria palkkatuloja saaville ollaan antamassa suuret verohelpotukset. Näin ollen tämä edelleenkin lisää tuloeroja ja heikentää tietenkin suhteellisesti pientä eläkettä saavien ihmisten asemaa.

Olisi ollut kohtuullista, että vähintäänkin eläketulovähennystä olisi tarkistettu, jolloin myöskin pienituloisemmat eläkeläiset olisivat päässeet hyötymään paremmasta taloudellisesta kehityksestä, mikä nyt on nähtävissä ainakin siinä mielessä, että sillä perustellaan juuri sitä, että annetaan suuret veroalennukset hyvätuloisille palkansaajille.

Arvoisa puhemies! Tulen asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään ehdotuksen, mikä merkitsee sitä, että kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta luovutaan. Se merkitsee sitä, että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiesitys saisi sellaisen muodon, että tekstin ensimmäinen virke säilyy: "Ennen tämän lain voimaantuloa - - 1 päivästä tammikuuta 1996 taikka siitä ajankohdasta alkaen, josta lisäosa lakkaa." Tätä seuraava teksti poistettaisiin aina voimaantulosäännökseen asti, mikä merkitsee sitä, että kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta luovuttaisiin. Eläkeläiset, jotka ovat joutuneet kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksen kohteeksi, saisivat säilyttää nykyisen eläketasonsa.

Vaikka on luvattu, että markkamääräisesti eläkkeiden taso ei laske, on selvää, että jos eläkkeiden reaaliarvo jäädytetään useiksi vuosiksi, niin kuin tässä käytännössä tulee tapahtumaan, eläkeläisten suhteellinen asema heikkenee merkittävästi. Sitähän tämä merkitsee. Toisaalta taas tulee nähdä myös se, että jos jatketaan tällaista veropoliittista linjaa, että suurituloiset eläkeläiset saavat verohelpotukset ja pienituloiset ja keskituloiset eläkeläiset eivät niitä saa, se tulee johtamaan siihen, että myös eläkeläisten keskuudessa pienituloisten eläkeläisten suhteellinen asema heikkenee entisestään. On syytä muistaa, niin kuin täällä on tullut esille jo, että monet kustannukset, muun muassa sairauskulu-, lääke- ja asumiskustannukset nousevat eläkeläisille siitä huolimatta, vaikka heidän eläkkeidensä reaalitaso ei nousekaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Miten käy eläkkeiden reaaliarvojen kehityksen, riippuu hyvin paljon siitä, miten taloudellinen ympäristömme kehittyy ja minkälaisia veroratkaisuja ja esimerkiksi minkälaisia sairausvakuutusmaksuhelpotuksia tehdään. Jos pieni liikkumavara käytetään niin, että kaikille annetaan vähän, varmastikin voi käydä niin kuin ed. Kuoppa tässä toi esille, mutta nyt kysytään viisautta ja kysytään, mikä on pienituloinen ja mikä keskituloinen.

Kun kansaneläkkeen pohjaosan leikkauksesta päätettiin, silloin kyseessä oli säästötoimenpide, jonka vaihtoehtoina olivat lisäleikkaukset työttömyysturvista, lapsilisistä, kotihoidon tuesta, kuntien valtionosuuksista jne. Myös eläkkeensaajiin kohdistettiin silloin tämä säästötoimenpide, mutta se tehtiin, ihan niin kuin ed. Kuoppa totesi viitaten minun aikaisempaan puheenvuorooni, heille huomattavasti hellemmin kuin muille väestöryhmille, joille leikkaukset tehtiin kerralla.

Nyt on ihan selvää, että täytyy tehdä indeksikorotuksia ja täytyy tehdä verohelpotuksia, jotta hallitusohjelman lause, että eläkkeensaajien käteenjäävä osa ei seuraavana vuonna pienene, voidaan toteuttaa. Siellä on mukana myös se, että ei jyrkästi ja jäykästi leikata sitä 20:tä prosenttia, vaan täytyy leikata sillä tavalla, että käteenjäävä osa ei pienene, jos kerran tällaiseen on sitouduttu, ja siitä yritän pitää huolta.

Ed. R y h ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mönkäre täällä pohti, miten tulee käymään eläkeläisten ostovoimalle. Te silloin, kun kansaneläkkeen pohjaosa poistettiin, eduskunnassa toitte esille sen lupauksen, että kenenkään suomalaisen eläke ei pienene. Tosiasia, ministeri Mönkäre, on se, että kymmenettuhannet ihmiset ovat omassa tililapussaan nähneet tämän asian toisin, ja kai heitä on nyt uskottava. Samoin kaikki eläkeläisjärjestöt ovat laidasta laitaan tyytymättömiä tähän ja todistavat, että näin juuri on tapahtunut.

Sen sijaan on runsaasti minullakin tuttavia, kun olen vanhastaan eläkeihmisiä, hyvätuloisia eläkeläisiä, jotka todistavat aivan selkeästi omilla tilinauhoillaan, että heidän tulotasonsa on huomattavasti viime vuosien aikana kohentunut, nimenomaan viime vuoden ja tämän vuoden aikana. Tämä on ilmiselvä tosiasia. Tuloerot eläkeläisten keskuudessa ovat voimakkaasti teidän aikananne ja toimenpiteistänne johtuen lisääntyneet. Se on väärää sosiaalipoliittista linjausta, ja jälleen kerran siitä saa kokoomus omalla tahollaan kiitosta. Näissäkin vaaleissa se tästä varmasti hyötyi.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Suomalainen keskimääräinen palkkatulo on noin 10 000 markkaa, ja sitä vas-

taava eläke asettuu juuri sinne, mistä kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus alkaa. Valitettavasti asettuu jo sinne se alue, josta maksetaan enää pelkkää kansaneläkkeen pohjaosaa. Säästöpäätökseen liitettiin myös järjestelmämuutos, niin että kun on kertynyt työeläkettä tietty määrä, ei enää makseta kansaneläkettä, vaan tehdään yhteensovittaminen, joka korostaa sitä, että omalla työllä ansaitaan se eläke, jolla tullaan toimeen. Jos ei sitä sillä tavalla saada ansaittua, niin silloin yhteisin verovaroin kustannetaan kansaneläke.

Nyt minullekin on lähetetty niitä verolippuja, joissa on väitetty, että käteenjäävä osa olisi jäänyt valtiovallan toimenpiteistä johtuen pienemmäksi. Kun me olemme yksityiskohtaisesti selvittäneet nuo tapaukset, niin siellä on ollut aina taustalla joko kunnallisveron korottaminen tai henkilön omassa elämäntilanteessa tapahtunut muutos, jolle valtiovalta ei ole voinut mitään. Eli jos niitä on kymmeniätuhansia, niin suurin osa on ymmärtänyt tuon asian ihan itse ja myös minun puheeni ihan oikein.

Kun sanoitte, että suurituloisten eläkeläisten eläkkeet ovat nousseet, niin on käynyt myös kaikkein pienituloisimmille eläkkeensaajille. Myös heidän eläkkeensä ovat nousseet, koska heiltä ei ole mitään leikattu. Heille on tehty kansaneläkkeisiin, jopa siis pelkkiin kansaneläkkeisiin, indeksitarkistukset ja sitten on tehty kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen. Joka päässä on tapahtunut kohoamista, mutta keskituloisten kohdalla on aina meillä tuloloukku ja siihen vaikuttavat hyvin monet asiat. Tätä täytyy korjata jatkossa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ministeri Mönkäre edellisessä puheenvuorossaan totesi, että kansaneläkkeen perusosan poistaminen oli säästötoimenpide. Jos kerran säästetään, se on joltakin pois. Näin ollen hän tunnusti sen, että se oli siis pois eläkeläisiltä, totta kai. Sitten hän kertoi, miten se korvattiin, toisin sanoen palauttamalla indeksi, luopumalla kansaneläkemaksusta ja osin sairausvakuutusmaksusta. Hän totesi, että näillä tämä korvattiin ja tilanne todennäköisesti on ollut plus miinus nolla. Aikaisemmin hän luetteli nämä edellisen asian käsittelyssä. Hän luetteli hallituksen saavutuksina vähäosaisten ihmisten suuntaan, että indeksitarkistus palautettiin ja kansaneläkevakuutusmaksu poistettiin. Se on vähän sen mukaan, mihin tarkoitukseen niitä kulloinkin käytetään, myös ministerin mielestä on aivan tällä tavalla. Tämä on nyt aivan selvä asia, että indeksin palauttamisella ja kansaneläkemaksun poistamisella korvattiin kansaneläkkeen perusosan poistaminen. Se oli plus miinus nolla.

Mutta nyt lähdetään siitä, miten on käynyt eläkeläisten ostovoimalle. Jos käteenjäävä osuus ei pienene eikä suurene — hyvä on, todetaan tällä tavalla, että näin on käynyt — niin joka tapauksessa reaalinen ostovoima eläkeläisillä on jälleen kerran tipahtanut, niin kuin on useiden vuosien aikana käynyt. Siitä ei todellakaan, ministeri Mönkäre, päästä mihinkään.

Sosiaali- ja terveysministeri M ö n k ä r e : Arvoisa puhemies! Kyllä tässä jo totesin, että kaikkein pienituloisimmille ja hyvätuloisille nämä toimenpiteet ovat olleet pelkkää plussaa, mutta keskituloisten eläkeläisten kohdalla leikkaus ja tehdyt positiiviset toimenpiteet menevät päittäin, ja se on meidän ongelmamme, koska hallitus on sitoutunut ohjelmassaan siihen, että kenenkään käteenjäävä raha ei pienene. Nyt täytyy miettiä, miten tulevaisuudessa pohjaosan leikkaus voidaan tehdä.

Mutta täytyy muistaa, että kun lapsiperheiltä leikattiin, ei heille kompensoitu sitä millään indeksikorotuksilla eikä edes luvattu kompensoida, mutta eläkkeensaajat ovat saaneet tuhansia markkoja enemmän rahaa, kun tämä leikkaus toteutettiin tällä tavalla eikä niin, että kerralla olisi leikattu se 448 markkaa. Jos olisin ollut hallitusohjelmaa tekemässä, en olisi kyllä halunnut valita tämän tietäen tällaista tapaa leikata, koska tätä selittämistä riittää nämä neljä vuotta.

Tietyllä tavalla on ihan ymmärrettävää, että sitä joutuu selittämään, mutta ongelma on, ettei ymmärretä sitä saavutetuksi eduksi, että leikkaus on tehty sillä tavalla. Rahaa jää vuosien varrella kuitenkin käytettäväksi, eikä sille voi mitään, että ihmisten reaalitulot ovat laman aikana Suomessa pienentyneet, mutta edelleenkin eläkkeensaajien reaalitulot ovat pienentyneet vähemmän kuin palkansaajien ja kaikkein eniten ovat pienentyneet niiden, jotka työttömiksi ovat joutuneet. Mutta minusta tässä on niitä tosiasioita, joita täytyy miettiä jatkotoimenpiteiden pohjaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Pienten ja suurten eläkkeiden nousuun, mihin ministeri Mönkäre viittasi, tietysti pitää todeta, että pienimmissä eläkkeissä se on vain 20—30 markkaa kuukaudessa, mikä on tietysti hyvin hyvin vähän. Epäoikeudenmukaisuus on siinä, että suu-

ret eläkkeet nousevat vastaavasti paljon paljon enemmän, ja sosiaalista katsantoa meidän pitäisi tietysti yhdessä löytää ja pystyä siihen. En usko, että ne intressit voivat olla tässäkään salissa tai ministeriössä niin vahvat, jotka ajavat kaikkein suurituloisimpien etua, vaan oikeudenmukaisuus pitäisi pystyä tässä asiassa toteuttamaan.

Toinen asia, arvoisa puhemies, on indeksi ja sen mahdollisuus tunnistaa nimenomaan eläkeläisten, vanhempien ihmisten, tulojen todellinen nousu. Tarkoitan tällä juuri asiakasmaksuja, lääkkeiden hintojen nousua, sairastamisen kalleutta jne. Nämä kaikki ovat kallistuneet, ja tämä nousu pitäisi pystyä kompensoimaan. Muuten todella tapahtuu hyvin nopeasti niin, että pieni- ja keskituloiset eläkeläiset eivät enää ihan aidosti tule toimeen, eivät voi hoitaa sairauksiaan eivätkä huolehtia terveydestään.

Ed. M. Koski merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Ministeri Mönkäre taisi täältä ennättää lähteä pois. Hän todisti kyllä, niin kuin ed. Aittoniemikin sanoi, että kyseessä oli säästölaki, jolla todellakin otettiin joltakin etuja pois.

Mutta lopultakaan tässähän ei ollut säästölaista perimmältään kysymys, vaan siinä oli hyvin laajasta eläkepoliittisesta linjauksesta kysymys, jossa luovuttiin meille olennaisesti ja perinteisesti kuuluneesta kansanvakuutusjärjestelmästä. Kansaneläkejärjestelmä oli yhteinen kaikille kansalaisille, ja nyt haluttiin kahden kerroksen väkeä, että rupusakki joutuu kansaneläkkeen varaan ja paremmat pääsevät työeläkejärjestelmän pariin.

Haluaisin myös tietää, miksi, niin kuin ministeri Mönkäre esille toikin, juuri keskituloisia nyt kuitenkin tulitetaan, miksi heidän asioitaan ei hoideta, koska he ovat tänä päivänä suomalaisia työmuurahaisia, jotka ylläpitävät meidän kansamme palveluita ja yhteiskuntastruktuureita. Miksi ei tämä hallitus puutu suuriin eläkkeisiin? Miksi, niin kuin ed. Elo täällä sanoi, se ei ryhdy suunnittelemaan eläkekattoa?

Ed. Kanerva merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Ministeri Mönkäre täältä poistui, mutta haluan todeta seuraavaa, kun hän puhui saavutetusta edusta. Saavutettu etu oli nimenomaan kansanvakuutusjärjestelmä, johon kuului peruseläketurva ja siihen olennaisena osana kansaneläkkeen pohjaosa. Se oli saavutettu etu, ja nyt tämä saavutettu etu leikataan pois. On aivan selvää, että tätä ei voi miksikään muuksi muuttaa.

Toinen asia on se, että kun eläkkeestä on määrätty, että se ei voi olla 60:tä tai 66:ta prosenttia suurempi, niin suoritettiin eläkkeiden yhteensovitus. Noin 100 000:n julkisella puolella olevan ihmisen eläke oli ensin yhteensovitettu, jolloin katsottiin, että se ei ylitä korkeinta eläkeprosentin tasoa, ja sen jälkeen nyt leikataan uudelleen kansaneläkkeen pohjaosaa, joka on jo aikanaan tavallaan yhteensovituksessa otettu huomioon. Nyt noin 100 000 ihmisellä käy sillä tavalla valiokunnan saamien tietojen mukaan, että uudelleen menetetään tämä 445 markkaa. Se oli alun perin, siis viime vuonna, se mistä leikkaukset aloitettiin. Näin tässä tulee käymään, ja tämä koskee juuri kaikkein pahimmin niitä tavallisia keskituloisia suomalaisia palkansaajia, jotka ovat tehneet pääsääntöisesti pitkän päivätyön. Nämä ihmiset tulevat menettämään, siitä ei päästä mihinkään. Jos oikein muistan, niin valtion säästötavoite ensimmäisenä vuonna oli 400 miljoonaa markkaa. Jos ei kukaan menetä, ei voi myöskään säästöä syntyä. Tämä on aivan kiistaton tosiasia.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

16) Hallituksen esitys eräiden kuntien ympäristönsuojelun hallintoa koskevien säännösten muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 212/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1996 vp

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 3 §, 5—7 § ja 2 luvun otsikko sekä 10 ja 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 5 a ja 17 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3, 21, 22, 38, 43, 55, 58, 59, 65 ja 66 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 5, 11, 13, 15, 17, 18, 22, 24 ja 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

viidennen lakiehdotuksen 4, 5, 8, 17 c, 18, 19, 21 a ja 22 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kuudennen lakiehdotuksen 14, 15, 22, 23, 30 ja 32 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

seitsemännen lakiehdotuksen 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kahdeksannen lakiehdotuksen 20 luvun 1, 2, 8 ja 10 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain ja asetuksen kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 119/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Hallituksen esitys vuoden 1997 veroasteikkolaiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 104/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 36/1996 vp
Lakialoite 43/1996 vp
Toivomusaloite 24/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 19) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa rouva puhemies! Esillä on valtion tuloveroasteikko ja myös valtion tuloverolain muutosesitykset. Keskusta ja oppositio ovat jättäneet vastalauseensa nimenomaan tuloverolakiin. Meidän linjamme on veropolitiikassa, josta täällä eilen ja tänään on paljon puhuttu aiheellisesti, työllistävämpi ja oikeudenmukaisempi.

Lipposen hallitushan kohdistaa 5,5 miljardin verokevennykset siten, että hyvätuloiset hyötyvät markkamääräisesti selvästi eniten. Toisaalta kokonaisveroaste on tänä vuonna korkeampi kuin koskaan Suomen historiassa ja ensi vuonnakin se vain hivenen laskee ollen 47,9 prosenttia.

Ongelmallisinta on, että hallituksen verolinja jättää pienituloiset eläkeläiset ja sosiaaliturvan varassa elävät kokonaan veronkevennysten ulkopuolelle, mutta kuitenkin kasvavien välillisten verojen maksajaksi. Keskusta haluaa verotuksen ja verolinjan, niin kuin sanoin, työllistävämmäksi ja oikeudenmukaisemmaksi kohdistamalla osan 5,5, miljardin markan verokevennyksistä toisin.

Tuloverolain lisäksi veromalliin sisältyvät sairausvakuutusmaksun oikeudenmukaiset muutokset. Keskusta esittää, että ylimääräistä eläkeläisten sairausvakuutusmaksua alennettaisiin prosenttiyksikön verran ja toisaalta yleisen sairausvakuutusmaksun osalta korotus säilytetään ja porrastetaan suurituloisten osalta.

Keskustan malli lähtee siitä, että noin 160 000 markkaan saakka verotus on keveämpi kuin hallituksen linja ja sen jälkeen kireämpi, kuitenkin niin että tähän vuoteen verrattuna kaikkien tuloverotus jossain määrin kevenee.

Kun täällä on veropolitiikasta puhuttu, niin mielestäni on aivan liian vähän puhuttu veropolitiikan työllisyysvaikutuksista. Mehän tiedämme, että ohjauskeinoja on yhteiskunnassa aika vähän ja veropolitiikkaakin pitäisi käyttää nimenomaan työllisyyden hyväksi. Tässä mielessä veronkevennykset pitäisi kohdistaa pieni- ja keskituloisille matalapalkka-alojen verokiilan leikkaamiseen. Uudet työpaikathan syntyvät juuri pääasiassa matalapalkka-aloille, palvelualoille. Toisaalta kun pienituloisten matalapalkka-alojen ihmisten kulutusmahdollisuudet paranevat, se parhaiten edistää kotimaista kulutusta. Työllisyyden parantaminenhan on pitkällä tähtäimellä sittenkin kestävin edellytys kestäviin veronkevennyksiin kaikkien tulonsaajien osalta.

Arvoisa puhemies! Keskustan vastalauseessa nostetaan esille talkootyön verotus, josta on melkein 200 kansanedustajan allekirjoittama aloitekin. Kun se tuli tuloverolakiin muutettuna, siitä tuli valiokunnan mietintöön vain lausuma. Keskusta esittää, että laki tältä osin selkiinnytettäisiin.

Kannustinvähennystä eli kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä me haluamme muuttaa voimakkaasti pieni- ja keskituloisia suosivaksi. Tällä tavalla juuri voidaan 500 miljoonaa markkaa käyttää veronkevennysvaroista nimenomaan matalapalkka-aloille.

Yksi keskeinen asia, mikä näyttää jäävän hoitamatta hallitukselta, on kotityön mahdollisuudet verotuksessa. Sehän olisi ehkä ainoa keino, jolla voidaan nopeasti luoda Suomeen parikymmentätuhatta työpaikkaa. Nyt viime tiedot kertovat, että tämä asia on hallituksessa vesittymässä. Ministeri Alho on jotenkin ohjaamassa tukea yrityksille. Tämä on todella valitettavaa, sillä kotityön vähennysoikeus, kuten sanoin, helpottaisi työllisyyttä, helpottaisi ihmisten arkea ja olisi myös omiaan vaikuttamaan harmaata taloutta estävästi. Mallimme mukaan vähennyksen enimmäismäärä olisi 25 000 markkaa kotitaloutta kohti ja se tehtäisiin verosta, ensi sijassa valtion tuloverosta. Se, mitä ei ole vähennetty valtion tuloverosta, vähennetään kunnallisverosta.

Esitämme myöskin matkavähennyksen korottamista hyvin maltillisesti 2 000 markalla. Sen yläraja 16 000 markkaa on käytännössä ollut paikallaan toistakymmentä vuotta. Sen reaalinen merkitys on puolittunut. Kuitenkin niin taajamissa kuin haja-asutusalueilla työmatka on todellinen kustannus ja estää työllistymistä ja ehkä työllistämistäkin joissain tapauksissa. Kun tiedämme työsuhteiden olevan entistä enemmän lyhytaikaisia, ei voida kohtuudella edellyttää ja vaatia työntekijän perhettä muuttamaan paikkakunnalta toiselle toisen puolison työpaikan perässä. Nyt tulisi eduskunnan korottaa vähennystä vähintään 2 000 markalla, jotta edes jonkinlainen indeksitarkistus tähän vähennykseen tehtäisiin. Siinä ei ole kysymys kovinkaan suuresta valtiontalouden nettomenetyksestä.

Keskustan tuloverolinjassa ja myöhemmin elinkeinoverolakivastalauseessa nostetaan voimakkaasti esille henkilöyhtiöiden tilanne. Hallitushan kiristää yksityissiirtojen arvostusta siten, että verotus käytännössä kiristyy ja tulee paljon byrokratiaa ja yritysten rahoitusrakenteen parantaminen vaikeutuu. Valtiolle tämä tuottaisi tuloja 5—10 miljoonaa markkaa. Tästä muutoksesta, kuten kaikki yrittäjäjärjestöt ovat esittäneet, tulisi tässä tilanteessa luopua.

Yhteisöverouudistuksen henkilöyhtiöitä ja elinkeinonharjoittajia koskevat siirtymäsäännökset ovat poistumassa. Henkilöyhtiöt ja elinkeinonharjoittajat ovat osakeyhtiöitä huonommassa asemassa verotuksessa. Kuitenkin juuri näiden yritysten kautta voidaan yrittämisen kynnystä laskea. Toisaalta pääministeri Lipponenkin puhui viikonvaihteessa siitä, että jos Suomi menee Euroopan talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, niin eräs puskuri — melkein ainoa — olisi yrityksen omat pääomat, yrityksen taseet eli yrityksen rahoitusrakenne. Nyt meidän pitäisi myöskin pienten yritysten osalta mahdollistaa niiden omien pääomien vahvistaminen nopeasti. Sen takia tulemme kolmannessa käsittelyssä esittämään pontta, jotta hallitus valmistelisi nopeasti esityksen henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoittajien jakamattoman voiton verotuksen muuttamiseksi osakeyhtiöihin rinnasteiseksi niin, että henkilöyhtiöiden ja elinkeinonharjoittajien omien pääomien lisääntymistä ja työllistämismahdollisuuksia edistetään.

Arvoisa puhemies! Kun eduskunnassa on aivan oikein paljon puhuttu tuloverotuksesta, sen muuttamisesta oikeudenmukaisemmaksi ja työllistävämmäksi, nyt olemme niitten lakien kohdalla, joissa eduskunnan laaja tahto voidaan toteuttaa. Tulemme toisessa käsittelyssä opposition voimin ja hallituksen edustajien kanssa hyvää yhteistyötä tehden tekemään asiasta tarvittavat esitykset.

Ed. L i n d q v i s t : Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys vuoden 97 veroasteikkolaiksi. Voidaan todeta, että se on epäsosiaalinen eikä osaltaan tue tavoitetta työllisyyden parantamiseksi.

Meillähän on käyty eduskunnassa, valiokunnissa ja istuntosalissa, keskustelua paljon siitä, miten Suomen vaikein ongelma, työttömyys, ratkaistaan. Siinä yhteydessä on käyty keskustelua hyvin paljon kotityön merkityksestä. Keskustan vaihtoehto on niiltäkin osilta, kuten vastalauseesta ilmenee, uusia ulottuvaisuuksia työllistämiseen tarjoava. Kokonaisuudessaan voimme todeta, että keskusta on esittänyt vastalauseessaan työllistävämmän ja oikeudenmukaisemman verolinjauksen.

Lipposen hallitushan kohdistaa 5,5 miljardin veronkevennykset siten, että hyvätuloiset hyötyvät markkamääräisesti selvästi eniten. Hyvätu-

loinen saa jopa useita tuhansia markkoja verohelpotuksia, kun pienituloinen saa muutaman kympin. Jokainen meistä tietää, tuleeko sillä kotimarkkinoille lisää kysyntää, lisääkö se työpaikkoja vai ei. Kuitenkin hallituksen budjettiesitys jättää kokonaisveroasteen korkeammaksi kuin kertaakaan Ahon hallituksen aikana.

Lipposen hallituksen veropolitiikka ei siten edistä työllisyyttä. Hallituksen verolinja jättää pienituloiset eläkeläiset ja sosiaaliturvan varassa elävät kokonaan verokevennysten ulkopuolelle, mutta kuitenkin kasvavien välillisten verojen maksajiksi. Kaikki tiedämme, että monet kunnat myös taistelevat suurten talousongelmien keskellä ja myös lisäävät erilaisia palvelumaksuja. Kaikki nämä kohdistuvat myös näille henkilöille.

Me haluamme muuttaa verotuksen työllistävämmäksi ja oikeudenmukaisemmaksi suuntaamalla 5,5 miljardin markan verokevennykset toisin kuin hallitus. Tuloverolain lisäksi veromalliin liittyy sairausvakuutusmaksujen oikeudenmukaisemmat muutokset. Sosiaaliturvamaksuja koskevien lakien vastalauseessa katsomme, että eläkeläisten ylimääräistä sairausvakuutusmaksua tulee alentaa 1 prosenttiyksiköllä. Sairausvakuutusmaksun korotus säilytetään ja porrastetaan suurituloisten osalta.

Veromallimme keventää kaikkien tuloverotusta. Siis pieni- ja keskituloisten, myös eläkeläisten, osalta kevennys on suurempi kuin hallituksen esitys, sen sijaan yli 160 000 markkaa ansaitsevien osalta vähemmän kuin hallituksen esitys. Kun puhutaan paljon tällä hetkellä köyhyysloukuista, niin kyllä ensimmäinen niiden purkaminen lähtee siitä, että veropolitiikkaa käytetään tärkeimpänä välineenä.

Veronkevennysvara onkin työllisyyssyistä painotettava pieni- ja keskituloisiin sekä matalapalkka-aloille. Näin voimme todeta, että tavoite kotimarkkinoiden elpymisestä toteutuu. Lisäksi tulo- ja kannustinloukkuongelmat ovat vaikeimmat pieni- ja keskituloisten osalta. Vain työllisyyden parantuminen mahdollistaa työn verotuksen kestävän keventämisen myös jatkossa kaikkien tulonsaajien osalta.

Pienyritysten osalta on annettava valinnanmahdollisuus, kuten vastalauseessa esitämme.

Talkootyön verotus on selkeytettävä, kuten täällä on aiemminkin todettu. Siitähän on laajan kannatuksen saanut lakialoite täällä osaltaan. Toivottavasti se saa myös täällä eduskuntasalissa kannatuksen.

Kannustinvähennys muutetaan pieni- ja keskituloisia suosivaksi ja kotityön mahdollisuudet hyödynnetään nopeasti. Näistä puhuttiin hallitusneuvottelujen aikana ja hallituksen ensimmäisen vuoden aikana ja tuloloukkutyöryhmässä, mutta esitykset todellisesta kotityön hyödyntämisestä puuttuvat.

Keskustan eduskuntaryhmä on tehnyt lakialoitteen kotitalouden työllistämisvähennyksestä. Aloitteessa ehdotetaan, että verovelvollinen saisi verosta vähentää 30 prosenttia niistä työn teettämisen kustannuksista, joita hänelle on aiheutunut kotitalouden kunnossapitoon ja perheenjäsenten hoitoon liittyvistä palveluista. Vähennyksen enimmäismäärä on 25 000 markkaa kotitaloutta kohden vuodessa, mikä merkitsee noin 100 markan verotukea yhtä työpäivää kohti. Hallinnollisista syistä vähennyksen alaraja on esitetty 500 markaksi. Vähennys tehdään ensisijaisesti valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Se osa, mitä ei ole vähennetty valtionverosta, vähennetään kunnallisverosta. Tämän verovähennyksen tavoitteena on luoda uusia työpaikkoja, vähentää harmaata taloutta ja helpottaa perheiden arkipäivää ja valinnanvapautta. Verokannustimella on mahdollista luoda 20 000—30 000 uutta työpaikkaa.

Matkavähennys, josta ed. Ala-Nissilä jo puhui, olisi tärkeä toteuttaa, koska yhä enemmän ihmiset joutuvat hakemaan työtä myös kauempaa ja silloin matkakulut nousevat. On hyvin perusteltua tehdä siihen korjaus.

Samoin henkilöyhtiöiden veronkiristyksen sijaan on niiden asemaa korjattava. Tulemmekin näissä toimimaan vastalauseemme edellyttämällä tavalla.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa rouva puhemies, toivon, että hallituspuolueilta löytyy todellista tahtoa, kun tärkeintä päätöstä ensi vuodelle tässä salissa tullaan tekemään: helpottaa pieni- ja keskituloisten verotusta ja tehdä sitä kautta oikeudenmukaista ostovoimaa.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Vasemmiston taholta käynnistettiin eilen täällä eduskunnassa verokeskustelua. Minusta oli erittäin oikeutettua se kritiikki, jota hallituksen verolinjaa kohtaan esitettiin monien vasemmiston tovereiden taholta. Kuitenkin on todettava, että tämä kritiikki oli ensinnäkin myöhäisherännyttä ja toisaalta se esitettiin samaan aikaan etuajassa. Myöhäisherännäisyydestä on kysymys siltä osin, että tietysti asioihin olisi pitänyt vaikuttaa budjettiriihen aikoihin, jolloin kokoomus hallituksessa oman verolinjansa läpi vei eli vei koko hal-

lituksen kokoomuksen verolinjoille, suurituloisia hyödyttävään verolinjaukseen tukea muiltakin saaden. Etuajassa vasemmiston puhujat olivat eilen siltä osin, että tänäänhän täällä päätetään siitä, mikä ensi vuoden verotus on. Tänään eduskunta rupeaa todella päättämään siitä, mikä on asteikko, ja myöskin muista verotuksen kysymyksistä lakitasolla. Parempi tietysti sekin, että edes puhutaan, mutta vielä paljon parempi olisi, että myös tehtäisiin.

Me tulemme omalta osaltamme esittämään, että hallituksen ehdotusta ensi vuoden veroasteikoksi muutetaan. Muutos, jota esitämme, lähtee siitä, että nyt kun meinataan suosia suurituloisia, tästä ideasta luovutaan ja verotuksen kevennykset suunnataan pienituloisiin. Tämä hallituksen linjaus on todella ihan virheellinen. Mitä isompi tulo, sitä enemmän tulee rahaa käteen jopa prosentteina. Jos lasketaan nettotulon muutos eri tuloluokissa, esitetyt verohelpotukset johtavat suurimmissa tuloissa jopa noin 4 prosentin nousuun nettotuloissa, kun taas pieni- ja keskituloiset joutuvat tyytymään 2—3 prosenttiin. Siis prosenteissakin tulee tämmöistä heittoa. Mitä se sitten on markoissa, jokainen osaa sen laskea.

Kaiken huipennus on tietysti se, että samaan aikaan kuin isotuloiset saavat todella isoja helpotuksia, työttömien ja muiden sosiaaliturvan varassa elävien verotus kiristyy, koska ns. kunnallisverotuksen ansiotulovähennys putoaa pois ja tulee ns. kannustinvähennys, jolla ei haluta työttömiä kannustaa edes jotenkuten toimeen tulemaan.

Me tulemme siis esittämään, että veroasteikko laaditaan niin, että se vastaa hallituksen esitystä 150 000 markan tulorajaan saakka, tulovälillä 150 000—200 000 markkaa veronkevennykset ovat pienempiä kuin hallituksen esityksessä ja siihen ne kevennykset sitten loppuvatkin. Tämä on meidän linjauksemme. Yli 200 000 vuodessa ansaitsevat eivät verokevennystä tarvitse tilanteessa, jossa me elämme, jossa on tavattomasti tarpeita valtiontalouden hoidossa huolehtia siitä, että tulopohjaa on. Tällaisen esityksen me teemme.

Huomautan tässä, että yli 200 000 markkaa ansaitseville esitetyt verohelpotukset merkitsevät valtion kassassa noin miljardia markkaa. Kyllä sille parempi käyttö taatusti löytyy kuin antaa se näille suurituloisille.

Ed. Juhantalo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Kuten jo ed. Tennilä totesi, eilen käyty verokeskustelu oli siinä mielessä vaarattomaan aikaan, että silloin ei päätetty näistä veroasteikoista eikä verotusperusteista, ja silloin on tietenkin paljon helpompi puhua kuin silloin, kun asia on juuri esillä ja ruvetaan tekemään myöskin käytännön päätöksiä, kuinka suomalaisia verotetaan.

Hallitus esittää esityksessään 105/1996, että kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä korotettaisiin ja sen laskutapa muutettaisiin vuoden 1997 tulojen verotuksessa. Esityksessä kunnallisverotuksen ansiotulovähennys rajattaisiin palkka- ja yritystuloihin, jolloin sitä ei enää myönnettäisi muun muassa työttömyyspäivärahojen verotuksessa. Täällä eilen käydyssä keskustelussa tuli ilmi, että noin 120 000 työttömän verotus kiristyisi automaattisesti, koska he ovat olleet vuoden tai sitä kauemmin työttömänä ja heillä ei ole ansiotuloja. Kun kunnallisverotuksessa myönnetty entinen ansiotulovähennys poistuu, heidän verotuksensa kiristyy.

Tämä on tietenkin aika tyrmistyttävä asia, kun ajatellaan, että työttömien toimeentuloa muutoinkin on leikattu jo. Sitä ei pysty edes sikäli perustelemaan, että hallitus ei ole pystynyt alentamaan työttömyyttä sillä tavalla, että työn saanti olisi vaihtoehto työttömälle. Se ei ole tänä päivänä reaalinen vaihtoehto, koska työttömyys on edelleenkin suurtyöttömyyttä ja työpaikkoja ei ole. Muun muassa Pirkanmaalla lukuisissa kunnissa saattaa olla useita satoja työttömiä, eikä näissä kunnissa ole yhtään vapaata työpaikkaa tarjolla työvoimapiirin tilastojen mukaan. Näin ollen tämä työttömien ansiotulovähennyksen poistaminen on suora rangaistus niille ihmisille, jotka ovat joutuneet työttömiksi, ja heidän toimeentuloansa alennetaan.

Tähän liittyy myöskin koko tuloloukkuproblematiikka. Työttömien toimeentuloa leikataan myöskin monella muulla taholla. Näin ollen syntyy todella syvä kahtiajako: Heitä, jotka ovat saaneet säilyttää työpaikkansa, ovat hyvätuloisia, palkitaan hyvillä veroalennuksilla. Sen sijaan heidän, jotka ovat joutuneet työttömiksi tai joutuvat tulemaan toimeen pienillä tuloilla, tilanteensa tulee monissa tapauksissa vaikeutumaan.

Tämän johdosta, arvoisa puhemies, tulemme esittämään, että edelleenkin säilytettäisiin työttömillä ansiotulovähennys, niin että heidän verotuksensa ei kiristyisi. Tulemme tekemään esityksen lain yksityiskohtaisessa käsittelyssä, jotta tämä toteutuisi. Samalla haluan edelleenkin ko-

rostaa sitä myöskin, että yli 200 000 ansaitseville ei tarvitse ylimääräisiä verohelpotuksia myöntää, vaan suurituloiset voivat kyllä kantaa vastuuta edelleenkin niin, että ne rahat käytettäisiin pienempituloisten ihmisten toimeentulon parantamiseen.

Nythän tässä hallituksen esityksessä esitetään, että kannustinvähennys ulottuisi aina 318 000 markan vuosituloihin asti. Täytyy todeta, että he ovat kyllä suurituloisia ihmisiä, he eivät missään tapauksessa ole pienituloisia. Aikaisemmin tämä vähennys loppui jo 120 000 markan tuloihin. Se tuloraja on toki kyllä kovin pieni ja sitä olisi pitänyt korottaakin, ja tulemme esittämään, että se nousisi 150 000 markkaan asti, mutta sille, että se nostetaan yli 300 000 markan, ei ole mitään perusteita. Näin ollen lain toisessa käsittelyssä tulemme esittämään tätä tarkoittavat muutokset, ja ne on myöskin lakialoitteessa 44/1996 esitetty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 105/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 37/1996 vp
Lakialoite 5, 6, 8, 12, 58, 63/1995 vp, 10, 12, 24, 36, 40, 42, 44, 47, 60/1996 vp
Toivomusaloite 34, 43, 45, 49, 50, 56/1995 vp, 17, 19, 22, 25, 36, 39, 41, 43/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 107/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 38/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Hallituksen esitys laiksi kalastuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 141/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Hallituksen esitys laiksi puutavaranmittauslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 140/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Hallituksen esitys laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 137/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelu:

Ed. M. Markkula: Arvoisa puhemies! Tämä laki antaa korkeakouluille tietoisuuden siitä, että koko korkeakoululaitoksen määrärahoja nostetaan vähintään palkkausmenojen kasvua vastaavasti. Valiokunnan mietintöön sisältyy erittäin tärkeä kohta siitä, miten tuo laskenta tulee suorittaa. Siinä mielessä haluan tuoda esille muutamia näkökohtia valiokunnan mietinnön tueksi.

On tärkeää, että korotus on määritelty perustuvaksi ei palkkamenojen kokonaismarkkamäärään vaan laskettavaksi sopimusratkaisujen mukaisten palkankorotusten prosenttikasvun perusteella. Näin korkeakoulut voivat tehdä tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia myös siten, että henkilöstömäärä eräiltä osin laskee ja korkeakoulut ja koko korkeakoululaitos saavat käyttöönsä lisää toiminnallista väljyyttä.

Haluan todeta, että tämä lain määrittelemä taso on vain määrärahojen minimitaso. Niin valtioneuvosto kuin eduskuntakin edellyttävät korkeakouluilta useita toimenpiteitä, joilla aikaansaadaan merkittävää laadullista ja myös rakenteellista kehittämistä. Menestyäksemme kansakuntana kansainvälisessä kilpailussa tarvitsemme entistä voimakkaampia yliopistoja ja niiden huippuyksikköjä.

Valtion ensi vuoden talousarvion mukaan yliopistojen rakenteellista kehittämistä ja arviointia tehostetaan, yliopistojen rahoituksessa kiinnitetään huomiota huippuyksiköiden muodostumiseen ja vastavalmistuneiden työllistymiseen. Näitä ja monia muita uusia toimenpiteitä varmasti jatketaan myös tulevina vuosina, joten tarve määrärahoihin on ilmeinen.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että laskettaessa 3 §:ssä tarkoitettua korotuksen vähimmäismäärää korotukseksi ei lasketa esimerkiksi lisäyksiä, jotka johtuvat yliopistoille asetettavista uusista velvoitteista. Tämä on erittäin tärkeä periaate, ja tämä on todella tietoisesti syytä todeta. Korkeakouluille annetaan toki neuvotellen ja ainakin muodollisesti sopien useita uusia tehtäviä ja velvoitteita. Useista näistä tehtävistä sovitaan vuosittain tulosneuvotteluissa ministeriön ja korkeakoulujen kesken. Osa velvoitteista on kuitenkin määritelty jo valtioneuvoston hyväksymässä koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa, esimerkiksi opiskelijamäärien merkittävä kasvu koko yliopistolaitoksessa.

Näiden uusien velvoitteiden hoitamiseksi korkeakoulut tarvitsevat myös uusia resursseja, joita ei ole järkevää koota pelkästään vähentämällä entistä toimintaa ja suuntaamalla resursseja uudestaan. Tällaisia uusia velvoitteita ovat esimerkiksi teknologian kehityksen myötä tarvittavat uudet koulutusohjelmat, opiskelijoiden kokonaismäärän nouseminen, useiden nopeasti kehittyvien tieteenalojen perustutkimus, uudet mittavat tutkijankoulutusohjelmat sekä uusien opetus- ja oppimisteknologioiden käyttöönotto. Näitä todella tähän päivään ja lähivuosiin kohdistuvia, pitkälti kansainvälistymisen mukanaan tuomia, mutta myös oleellisesti kansallisen hyvinvointimme perustaa vahvistavia uusia tehtäviä ja velvoitteita on useita.

Näihin uusiin tehtäviin ja velvoitteisiin on osoitettava määrärahoja yli tämän lain määrittelemän vähimmäistason. Tästä syystä on todella tärkeä valiokunnan mietintöön ottama toteamus siitä, miten vähimmäistaso lasketaan. Aivan erityisesti tämä tuli ajankohtaiseksi nyt, kun valtioneuvosto on syyskuussa tehnyt merkittävän päätöksen panostamisesta tutkimus- ja kehitystoimintaan. Aivan oikeutetusti korkeakoulut odottavat, että näistä uusista määrärahoista, siis valtionyhtiöiden yksityistämisestä tutkimukseen ja kehitykseen saatavista määrärahoista, merkittävä osa suunnataan korkeakoulujen toimintaan. Tällöin on todella pidettävä huoli siitä, että nämä määrärahat uusien toimintojen käynnistämiseen ja uusien velvoitteiden täyttämiseen eivät sisälly lain määrittelemään vähimmäiskorotukseen vaan nämä uudet velvoitteet nostavat korkeakoulujen määrärahoja sen lisäksi, mitä tässä laissa nyt turvataan.

Ed. Luhtanen: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämän lakiesityksen perustavaa laatua oleva ansio on siinä ja oleellista on nimenomaan se, että tämä laki tulee edelleen antamaan mahdollisuuden korkeakoulujen pitkäjänteiseen suunnitteluun, niin että voimavarojen tason säilyttäminen on lailla taattu. Tämähän oli menneinä vuosina uhattuna eikä korkeakoululaitoksen kehittämislain 3 §:ää, resurssipykälää, sovellettu käytäntöön. Nyt tällä lakiesityksellä voimme vakauttaa korkeakoulujen taloudelliset näkymät.

Tämä hallituksen esityshän merkitsee sitä, että korkeakoulujen voimavarojen tason takaavan säännöksen voimassaoloa, tosin tietysti hieman muutetussa muodossa, jatketaan vuoden 2000 loppuun saakka. Nimenomaan tämä laki tulee

antamaan mahdollisuuden korkeakoulujen toiminnan pitkäjänteisempään suunnitteluun. Tässä mielessä tämä on käännekohta meidän korkeakoulujemme toiminnassa taas muutamaan vuoteen.

Tietysti voisi olla vähäpätöistä se, että nyt tähän lakiesitykseen sisältyy se esitys, että korkeakoulujen määrärahoja kasvatetaan kehittämislain vuosina vähintään palkkakustannusten kasvun verran, mutta sitä se ei ole. Oleellista on se, ja korostan sitä edelleen, että saamme korkeakoulujen voimavarojen tason säilyttämisen edelleen lakisääteiselle pohjalle. Siihen, miksi se on tärkeätä, on monta syytä.

Ensinnäkin ihan tällaisia käytännön syitä on se, että opetusministeriössä on tällä hetkellä käynnissä hyvin monia korkeakoululaitoksen kehittämishankkeita, jotka tähtäävät nimenomaan korkeakoululaitoksen toiminnan tehostamiseen. Näitä voisi tietysti luetella vaikka muutaman: Esimerkiksi korkeakoulujen rakenteellista kehittämistä kyetään jatkamaan, korkeakoulujen tulosohjausta tehostetaan, korkeakouluissa siirrytään tulostavoitteisiin kytkettyyn laskennalliseen budjettimenettelyyn, korkeakoulujen arviointi- ja raportointijärjestelmät ovat kehittämisvaiheessa. Sitten tietysti on se hyvin tärkeä asia, että määrärahakehitys on kytketty työllistämiseen. Nämä kaikki hankkeet edellyttävät korkeakouluissamme vakaata ja pitkäjänteistä kehittämistä. Sen tämä lakiesitys nyt tässäkin muodossa minusta varmistaa erinomaisella tavalla, ja siitä pitää olla iloinen.

Vielä tähän kytkeytyvä ja, totta kai, erityisen ilahduttava asia on se, että myös budjetissa korkeakoulujen voimavarakehitys on saatu kasvuuralle pitkien lamavuosien jälkeen. Korkeakoulujen voimavaroja jouduttiin lamavuosina vähentämään yhteensä noin 16 prosentilla. Tämä laki ja budjettiesitykseen sisältyvät määrärahat ym. jo aiemmin muissa yhteyksissä esille tulleet kehittämissuunnitelmat tutkimustoimintaan — viittaan muun muassa vielä kerran hallituksen hyvään periaatepäätökseen tutkimustoiminnan määrärahojen kehittämisestä kolmena vuotena 500 lisämiljoonalla — yhdessä takaavat sen, että meillä korkeakoululaitos opetuksen ja myös tutkimuksen kannalta on lähtenyt kehittyvään ja elpyvään suuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 178/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

25) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1994

Kertomus 7/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen täysistuntoon.

26) Hallituksen esitys Pohjoismaiden Investointipankin ympäristöinvestointilainojen valtiontakauksista

Hallituksen esitys 216/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 39/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen täysistuntoon.

27) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 193/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 22/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

28) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys 194/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.35.

Täysistunto lopetetaan kello 16.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio